

КОНУНИ

ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН

ДАР БОРАИ ВАЗЪИ ХУКУКИИ ХИЗМАТЧИЁНИ ХАРБӢ

(Ахбори Мачлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон, с. 2005, №3, мод. 130; с. 2006, №3, мод. 150;

с. 2008, №6, мод. 449; №10, мод. 799; с. 2012, №8, мод. 822; с. 2014, №11, мод. 661; Конуни ЧТ аз 02.01.2018 с., №1479)

Бо Қарори Мачлиси намояндагони Мачлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон

аз 15-уми декабри соли 2004, № 1279

(Ахбори Мачлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон, № 12 (қ.3), соли 2004, моддаи 713) қабул гардидааст.

Бо Қарори Мачлиси миллии Мачлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон

аз 11-уми феввали соли 2005, № 604

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷ 2, соли 2005, моддаи 80) ҷонибдорӣ гардидааст.

Конуни мазкур дар асоси Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқу озодихо, масъулияту вазифаҳои хизматчиёни ҳарбӣ, инчунин асосҳои сиёсати давлатиро дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ руҳсат шудаанд ва аъзои оилаи онҳоро муайян менамояд. **(КҶТ аз 02.01.18 с., ҷ 1479)**

БОБИ I.

МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Вазъи ҳуқукии хизматчиёни ҳарбӣ

1. Вазъи ҳуқукии (статуси) хизматчиёни ҳарбӣ мачмӯи ҳуқуқу озодихои қафолатдодаи давлат, ҳамчунин масъулияту вазифаҳои хизматчиёни ҳарбӣ мебошад, ки Конуни мазкур, конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд.

2. Хизматчиёни ҳарбӣ дорои ҳуқуқу озодихои инсон ва шаҳрванд, бо маҳдудкунии муайяне мебошанд, ки Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конуни мазкур, конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд. **(КҶТ аз**

02

.

01

.1

8

с., § 1

479

)

Ба зиммаи хизматчиёни харбӣ вазифаи омодагии чангӣ барои химояи мусаллаҳона ва химояи мусаллаҳонаи Ҷумҳурии Тоҷикистон гузошта шудааст, ки он бо зарурати иҷрои бечунучарои ин вазифа дар ҳар шароит, аз ҷумла бо таҳдиди хатар барои ҳаёт вобаста мебошад. Вобаста ба хусусиятҳои махсуси вазифахое, ки ба зиммаи хизматчиёни харбӣ гузошта шудаанд, ба онҳо имтиёзу кафолат ва ҷубронпулиҳо дода мешаванд.

Хусусиятҳои ваъи ҳукукии хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро дар замони чанг, дар давраи сафарбарӣ, дар вақти иҷрои хизмати харбӣ дар ваъияти ғавқулодда ва хангоми муноқишаҳои мусаллаҳона адо мекунанд, тибқи конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешаванд.

1. Ба хизматчиёни харбӣ ҳуччатҳои тасдиқкунандаи шахсият, шаҳрвандӣ ва ваъи ҳукукии онҳо дода мешаванд.

Тартиби ба хизматчиёни харбӣ додани ҳуччатҳои номбурда ва маблағгузорию чорабинихоӣ вобаста ба додани онҳо аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

1. Хизматчиёни харбӣ барои нигоҳдорӣ, гирифта гаштан ва истифода бурдани *силоҳ* бо тартиби муқаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.
(КЧТ аз 27.11.14с., § 1152)

2. *Мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳо ҳуқуқ доранд дар доираи вақолатҳои худ ба хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ руҳсатшудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд шаҳрвандон) ва аъзои оилаи онҳо имтиёзу кафолат ва ҷубронпулиҳои иловагӣ муқаррар намоянд.*

Моддаи 2. Шахрвандоне, ки дорои вазъи ҳукукии хизматчиӣ харбӣ мебошанд

1. Хизматчиёни харбӣ мутобики Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ӯҳдадориҳои умумии харбӣ ва хизмати харбӣ» хизмати харбиرو адо менамоянд.

Ба ҷумлаи хизматчиёни харбӣ инҳо мансубанд:

афсарон, прапоршикҳо, курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти касбӣ, сержантҳо ва аскарон (минбаъд – хизматчиёни харбӣ).

1. Шахрвандон вазъи ҳукукии хизматчиӣ харбиرو аз ибтидои хизмати харбӣ соҳиб шуда, баъди анҷоми хизмати харбӣ аз он маҳрум мегарданд.

2. Барои шахрвандоне, ки ба ҷамъомадҳои харбӣ даъват шудаанд, вазъи ҳукукии хизматчиӣ харбӣ дар ҳолатҳо ва бо тартиби пешбининамудаи Қонуни мазкур, қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

3. Барои шахрвандоне, ки хизмати харбиру дар қисмҳои харбии Қувваҳои Мусаллахи собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ (минбаъд - ИЧШС), дигар соҳторҳои харбии ИЧШС ва давлатҳои иштирокчиҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил то тахти салоҳияти Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидани соҳторҳои харбии номбурда адо намудаанд ва ба хизмати харбии Қувваҳои Мусаллаҳ, дигар қўшунҳо ва соҳторҳои харбии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаштаанд, имтиёзу кафолат ва ҷубронпулӣ, ки Қонуни мазкур, қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо шартҳои мавҷуд будани шартномаҳои дахлдори байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, нигоҳ дошта мешаванд.

4. Вазъи ҳукукии хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиру дар **ҳудуди** давлатҳое, ки дар қисми қоруми моддаи мазкур зикр нашудаанд, ҳамчунин хизматчиёни харбие, ки ба қувваҳои мусаллаҳи давлатҳои номбурда бо тартиби ҳамкориҳои харбӣ фиришода шудаанд, мутобики шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

(КЧ

Т аз
02

.
01
.1
8
с., 1
479
)

5. Имтиёзу кафолат ва чубронпулихое, ки Конуни мазкур, конунхо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон пешбинӣ менамоянд, ба инҳо муқаррар карда мешаванд:

- ба хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи онҳо;

- ба шаҳрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи Чумхурии Тоҷикистон, дигар қўшунҳо, сохторҳои ҳарбии давлатҳои иштирокчиҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил рухсат шудаанд ва ба аъзои оилаи онҳо.

- ба шаҳрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳи собиқ ИЧШС, қўшунҳои сарҳадӣ, дохилӣ ва роҳи оҳан, қўшунҳои мудофияи граждани, мақомот ва қўшунҳои мақомоти бехатарии давлат, дигар сохторҳои ҳарбии ИЧШС рухсат шудаанд ва аъзои оилаи онҳо.

1. Ба аъзои оилаи хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандоне, ки аз хизмати ҳарбӣ рухсат шудаанду ба онҳо имтиёзу кафолат ва чубронпулихо дода мешаванд, агар дар Конуни мазкур, конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад, инҳо мансубанд:

- ҳамсар;

- фарзандони ба балогат нарасида;

- фарзандони аз 18-сола боло, ки то расидан ба синни 18 солагӣ маъҷуб шудаанд;

- фарзандони то 23-сола, ки аз рӯи шакли тахсила рӯзона дар муассисаҳои таълимии рӯзона тахсил мекунанд;

- шахсоне, ки дар таъминоти хизматчиёни харбӣ қарор доранд.

1. Ба хизматчиёни харбӣ ва шаҳрвандоне, ки аз хизмати харбӣ руҳсат шудаанд, собикадорони Чанги Бузурги Ватанӣ ва иштирокчиёни амалиётҳои ҷангӣ дар **худуди**

ди дигар давлатҳо, собикадорони хизмати харбӣ, ҳамчунин собикадороне, ки ӯҳдадорӣ хизмати харбиро дар вазъияти ғавқулӯдда ва хангоми муноқишаҳои мусаллаҳона иҷро намудаанд, тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон мумкин аст имтиёзу қаролат ва ҷубронпулиҳои иловагӣ муқаррар қарда шаванд.

(
КЧ
Т аз
02
.
01
.1
8
с., 1
479
)

2. Қаролатҳои ҳуқуқию иҷтимоии шаҳрвандони ноболиге, ки дар муассисаҳои таълимии тахсилоти умумии миёнае (пурра) тахсил мекунанд, ки барномаҳои иловагии таълимӣ дар рои мақсади омодагии харбӣ мебошанд, бо қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон муайян қарда мешаванд.

3. Барои хизматчиёни харбие, ки асир афтодаанд ё қаравгон қирифта шудаанд, ҳамчунин дар мамлақатҳои бетараф боздошт шудаанд, ваъи ҳуқуқии хизматчиёни харбӣ нигоҳ дошта мешавад. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва қармондеҳии харбӣ ӯҳдадоранд барои озод намудани хизматчиёни харбии номбурда мутобиқи меъёрҳои ҳуқуқии байналмилалӣ тадбирҳо андешанд.

Ба хизматчиёни харбии номбурда маош, таъминоти моддӣ ва дигар наваҳои таъминот, ки ба ҳамсар ё дигар аъзои оилаи хизматчиёни харбии бо онҳо ҳамроҳ истиқоматқунанда бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳуқумати Чумҳурии Тоҷикистон то пурра муайян шудани ҳолати асир афтодан ё қаравгон қирифтан, боздошти хизматчиёни харбӣ ё озодшавии онҳо дода мешаванд.

1. Хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсатӣ шуда ва аъзои оилаи онҳо, ки мутобики Қонуни мазкур ба имтиёз, кафолат ва ҷубронҳо ҳуқуқ доранд, аз имтиёз, кафолат ва ҷубронҳои мувофики қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои шаҳрвандон муқаррарнамуда истифода мебаранд. Агар шахсони номбурда дар як вақт ҳуқуқи гирифтани ин ё он имтиёз, кафолат ва ҷубронҳо мувофики якҷанд асосҳо дошта бошанд, ба онҳо мувофики интихобашон дар як асос, бо истисноии ҳолатҳои махсуси пешбининамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон имтиёз, кафолат ва ҷубронҳо дода мешаванд.

Моддаи 3. Кафолати ҳифзи ҳуқуқию иҷтимоии хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандоне, ки

аз хизмати харбӣ рухсат шудаанд ва аъзои оилаи онҳо

1. Қонуни мазкур барои хизматчиёни харбӣ системаи ягонаи ҳифзи ҳуқуқию иҷтимоӣ, ҳамчунин таъминоти моддӣ ва дигар наваҳои таъминотро бо назардошти вазифаҳои харбии ишғолкарда, рутбаҳои харбии додашуда, мӯҳлати умумии хизмати харбии имтиёзнок, иҷрои вазифаҳо, шароит ва тартиби адои хизмати харбии онҳоро муқаррар менамояд.

2. Ҳифзи ҳуқуқии хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсат шуда ва аъзои оилаи онҳо вазифаи давлатӣ буда, дар қонунҳо, дигар санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ истифода ёфтани ҳуқуқи имтиёз, кафолат ва ҷубронпулиҳои шахсони номбурда ва дигар чораҳо оид ба ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳамчунин тартиби ҳуқуқии амалӣ намудани онҳоро пешбинӣ менамояд.

3. Ҳифзи иҷтимоии хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсат шуда ва аъзои оилаи онҳо вазифаи давлатӣ буда, инҳоро пешбинӣ менамояд:

- амалӣ намудани ҳуқуқи имтиёзҳо, кафолат ва ҷубронпулиҳои онҳо аз ҷониби мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти идоракунии харбӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти

давлатӣ;

- мукамалгардони тартиб ва коидаҳои хифзи иҷтимоии шахсони номбурда;

- хифзи ҳаёт ва саломатии онҳо, ҳамчунин дигар чораҳои, ки ба ташкили шароити ҳаёту фаъолияти ба хусусиятҳои хизмати ҳарбӣ дахлдор ва нақши он дар ҷамъият рағона шудаанд.

1. Амалӣ намудани чораҳои хифзи ҳукукию иҷтимоии хизматчиёни ҳарбӣ ва шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо ба зиммаи мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, судҳо, мақомоти хифзи ҳуқуқ дар доираи вақолатҳои онҳо гузошта шуда, ҳамчунин вазифаи командирон (сардорон) (минбаъд – командирон) мебошад. Ба амалӣ намудани ҳукуки хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо ҳамчунин метавонанд мутобиқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ мусоидат намоянд.

2. Ҳеч кас **ҳуқуқ** надорад, ки ҳуқуқу озодинҳои ба хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо қарордодаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни мазкурро маҳдуд созад. Шаҳсони мансабдори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳо, ҳамчунин командироне, ки барои иҷро нақардани вазифаҳо доир ба амалӣ намудани ҳукуки хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо гунаҳкоранд, мутобиқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ қарор дода мешаванд.

(ҚТ аз 02.01.18 с., 1479; (ҚТ аз 02.01.18 с., 1479)

Ҳангоми амалӣ намудани даъват ба хизмати ҳарбӣ, ҳамчунин ҳангоми руҳсат шудани хизматчиёни ҳарбӣ аз хизмати ҳарбӣ давлат иҷроӣ ӯҳдадорҳои пешбининамудаи Қонуни мазкур, қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистонро қарор медиҳад.

Моддаи 4. Асосҳои ҳукукии ваъи ҳукукии хизматчиёни ҳарбӣ

Асосҳои ҳукукии ваъъи ҳукукии хизматчиёни харбӣ аз Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни мазкур, қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳукукии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошанд. **(ҚЧТ аз 02.01.18 с., 1479)**

БОБИ II

ХУКУК ВА ОЗОДИХОИ ХИЗМАТЧИЁНИ ХАРБӢ, ШАХРВАНДОНИ АЗ ХИЗМАТИ ХАРБӢ И РУХСАТШУДА

ВА АЪЗОИ ОИЛАИ ОНҲО

Моддаи 5. Хифзи озодӣ, шараф ва эътибори хизматчиёни харбӣ

1. Хизматчиёни харбӣ таҳти ҳимояи давлат қарор доранд. Ҳеч кас ҳуқуқ надорад, ки ба фаъолияти хизмати хизматчиёни харбӣ, ба истиснои шахсоне, ки тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин оинномаҳои умумихарбии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд-оинномаҳои умумихарбӣ) ваколатдоранд, даҳлат кунад.

2. Таҳқири хизматчиёни харбӣ, зӯрварӣ ва таҳдиди истифодаи бурдани зӯрӣ, суикасд ба ҳаёту саломатӣ, шаъну шараф, манзилу *молу мулки* онҳо, ҳамчунин дигар амалиёте (беамалие), ки ҳуқуқи онҳоро бинобар иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбӣ вайрон мекунад ва паст мезанад, мутобиқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии

Чумхурии Тоҷикистон боиси ҷавобгарӣ мебошанд.
(КЧТ аз 27.11.14с., § 1152)

3. Хизматчиёни харбӣ аз ҷумла ба сифати ҷазои интизомӣ бо нигоҳ доштан дар ғауптвахта, танҳо мувофиқи асосҳо ва бо тартибе, ки қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон, оинномаҳои умумихарбӣ пешбинӣ намудаанд, метавонанд боздошт гарданд ва ё ба ҳабс гирифта шаванд.

Дар ҳолатҳои боздошти хизматчиёни харбӣ берун аз ҷойгиршавии қисми харбие, ки дар он хизмати харбиро адо мекунанд, мақомоти идоракунии харбӣ ва мақомоти прокуратураи харбӣ таъҷилан огоҳ карда мешаванд. Дар мавриди огоҳии қори ҷиноятӣ ва ба ҳабс гирифтани хизматчиёни харбӣ таъҷилан волидайнаш огоҳ карда мешаванд.

Моддаи 6. Озодии суҳан, вичдон ва мазҳаб

1. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқҳои ҳудро ба озодии суҳан, изҳори афқору ақида, имқонияти дастрас ва паҳн кардани иттилоот амалӣ намуда, ҳуқуқ надоранд, ки сирри давлатиро ифшо карда, фармони қомандирро муҳоқима ва танқид намоянд.

2. Иштироки хизматчиёни харбӣ дар қорпартоиҳо, пикетҳо, нофармониҳои оммавии зиддидавлатӣ ва дигар амалиёти эътирозӣ ё ташқили онҳо, инқунин дигар намуди қатъқунии иқрои вазифаҳои хизмати харбӣ ҳамқун воситаи ҳаллу қасли масъалаҳои ба хизмати харбӣ алоқаманд, манъ аст.

3. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқ доранд муносибати ҳудро нисбат ба дин мустақилона муайян намоянд, алоҳида ва ё қяқоя бо дигарон ҳар қуна динро қайравӣ намоянд ва ё қайравӣ нақунанд.

4. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқ надоранд аз рӯи эътиқоди динии ҳуд аз иқрои ўҳдадорихои хизмати харбӣ даст қашанд ва вақолатҳои хизмати ҳудро барои таблиқоти ин ё он дин истиқода намоянд.

5. Хизматчиёни харбӣ дар вақтҳои озод будан аз хизмати харбӣ ҳуқуқ доранд ҳамқун шақси алоҳида ба ибодат машқул шуда, дар маросимҳои динӣ иштирок намоянд.

1. Ташкили иттиходияҳои динӣ ва хизбҳои сиёсӣ дар қисми ҳарбӣ манъ аст.

Моддаи 7. Ҳукуки гаштугузори озодона ва дигар қардани маҳалли хизмати ҳарбӣ

1. Хизматчиёни ҳарбӣ ҳукуки гаштугузори озодона қарданашонро бо назардошти аз тарафи онҳо нигоҳ доштани омодагии ҷангии қисмҳои ҳарбӣ ва саривақт ҳозир шудан ба маҳалли хизмати ҳарбӣ амалӣ мегардонанд.

Ҳукуки гаштугузор қардан дар ҳудуди қисми ҳарбӣ, берун баромадан аз ҳудуди гарнизоне, ки дар **ҳудуди** он хизмати ҳарбиро адо менамоянд, бо оинномаҳои умумихарбӣ муайян қарда мешавад. **(КҶТ аз 02.01.18 с., 14**

79

)

1. Хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиро ба тарзи ихтиёрӣ адо менамоянд, ҳуқуқ доранд маҳалли хизмати ҳарбиашонро дигар қунанд, аз он ҷумла ба маҳалли дигар бо назардошти шартҳои адои хизмати ҳарбӣ, аҳолии саломатии хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи онҳо (дар асоси ҳулосаи комиссияи тиббии ҳарбӣ) ва дигар асосҳои муқаррарнамудаи Низомнома дар бораи тартиби адои хизмати ҳарбӣ барои адои хизмати ҳарбӣ гузаранд.

Моддаи 8. Ҳукуки иштирок дар идоракунии қорҳои давлатӣ ва иттиходияҳои ҷамъиятӣ

1. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқ доранд тибки Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон, конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти маҳалли ҳокимияти давлатӣ интиҳоб намоянд ва интиҳоб шаванд, дар райъпурсӣ, ҳамчунин дигар шаклҳои амалӣ гардонидани ҳудидораи маҳаллӣ иштирок намоянд. **(КЧТ аз 02.01.18 с., § 1479)**

Хусусиятҳои ваъи ҳуқуқии хизматчиёни харбие, ки ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти маҳалли ҳокимияти давлатӣ интиҳоб шудаанд, мутобиқи, конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

1. Дохил шудани хизматчиёни харбӣ ба хизбҳои сиёсӣ ё ташкилотҳои ҷамъатӣ, ки мақсади сиёсӣ доранд, манъ аст, инчунин узвият ба онҳо дар давраи адои хизмати харбӣ боздошта мешавад.

Моддаи 9. Ҳуқуқ ба меҳнат

1. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқи меҳнатро вобаста ба адои хизмати харбӣ амалӣ мегардонанд.

2. Тартиби баҳисобгирии мӯҳлати умумии хизмати харбӣ, ҳамчунин мӯҳлати умумии хизмати харбии имтиёзноро Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон муайян менамояд.

3. Мӯҳлати қарор доштани шаҳрвандон дар хизмати харбӣ бо тартиби ихтиёрӣ ба собикаи умумии қорӣ ва ба собикаи қор аз рӯи ихтисоси онҳо аз ҳисоби як рӯзи хизмати харбӣ баробар ба як рӯзи қорӣ ҳисобида мешавад, мӯҳлати қарор доштани шаҳрвандон дар хизмати харбӣ мувофиқи даъват (аз ҷумла афсароне, ки ба хизмати харбӣ даъват мешаванд) бошад – як рӯзи хизмати харбӣ баробар ба ду рӯзи қорӣ ҳисоб карда мешавад.

4. Мӯҳлати адои хизмати харбии хизматчиёни харбӣ дар вазифаҳои харбие, ки бо афзоиши ҳатар барои ҳаёту саломатӣ вобастаанд, хангоми муқаррар намудани нафақаи пиронсолӣ вобаста бо шароитҳои махсуси меҳнат ё нафақаи мӯҳлати хизмат, мутобиқи феҳристи дахлдори тасдиқнамудаи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон ба собикаи махсус ҳисоб карда мешавад.

5. Ба собикаи умумии меҳнати хамсарони хизматчиёни харбии бо тартиби ихтиёрӣ хизмати харбиरो адокунанда, ки барои муқаррар намудани нафақа зарур аст, ҳамаи давраи истиқомат бо хамсар то соли 1997 новобаста ба маҳалли ҷойгиршавии қисмҳои харбӣ, аз соли 1998 дар маҳалҳое, ки онҳо натавонистанд бинобар набудани имкониятҳои бо қор таъминкунӣ мувофиқи ихтисос меҳнат кунанд ва бо тартиби муқарраршуда бекор доништа шудаанд, ҳамчунин даврахое, ки хамсари хизматчиёни харбӣ-шаҳрвандон маҷбур буданд мувофиқи ваъъи саломати фарзандон, вобаста бо шароити истиқомат дар маҳалли хизмати харбии хамсарон қор қарда натавонистанд, агар мувофиқи ҳулосаи муассисаи ҳифзи саломатӣ фарзандони онҳо ба нигоҳубини доимӣ эҳтиҷ доштаанд, ҳисоб қарда мешаванд. Давраҳои зикршуда фосилаи собикаи меҳнати, ки барои гирифтани мададмаош аз рӯи сугуртаи иҷтимоӣ зарур аст, қатъ намекунад.

6. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो дар маҳалҳои баландкӯҳ ва маҳалҳои дорои шароити номусоиди иқлимӣ ё экологӣ, ё берун аз ҳудуди Чумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин дар вазифаҳои харбие, ки бо таҳдиди хатар барои ҳаёту саломатӣ вобастаанд, адо мекунанд, тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумҳурии Тоҷикистон имтиёзу қафолат ва ҷубронпулиҳои иловагӣ муқаррар қарда мешаванд.

Феҳристи ин ноҳияву маҳалҳоро Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон, номгӯи вазифаҳои харбии мазкурро Вазорати мудофиаи Чумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд.

1. Хизматчиёни харбӣ ҳуқуқ надоранд:

- ба дигар фаъолияти музднок машғул шаванд, ба гайр аз фаъолияти омӯзгорӣ, илмӣ ва эҷодӣ, бе расонидани зарар ба иҷрои ӯҳдадориҳои асосии хизматӣ бо иҷозати роҳбарони вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст;

- шахсан ё тавассути шахсони боваринок ба фаъолияти соҳибқорӣ машғул шаванд, аз ҷумла дар идоракунии ташкилотҳои тичоратӣ иштирок кунанд, ҳамчунин ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар амалӣ гардонидани фаъолияти соҳибқорӣ бо истифода аз ваъъи хизмати худ мусоидат намоянд;

- воситаҳои молиявӣ *молу мулки* қисми харбӣ, ҳамчунин дигар *молу мулки* давлатиро ба гайр аз ҳолатҳои мутобиқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида ба мақсадҳои новобаста ба иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбӣ истифода баранд;

(КҶТ аз 27.11.14с., § 1152)

- аз шахсони вокей ва ҳукукӣ подош (тӯхфаҳо, хизматона, қарз, хизматрасонӣ, харочоти вақтхушӣ, истироҳат, нақлиёт ва дигар подошҳо) ғирад, ки бо иҷрои ӯҳдадорихои хизмати ҳарбӣ вобастаанд, ба истисноӣ тӯхфаҳои қимматнок (аз ҷумла ҳоса) ва маблағе, ки мутобиқи оинномаҳои умумихарбӣ ба тариқи ҳавасмандгардонӣ хизматчиёни ҳарбӣ кадр қарда мешаванд;

- бе иҷозати Вазири мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбари вазорату идорасое, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст), муқофотҳои давлатҳои хориҷӣ, ташкилотҳои хориҷию байналмилалиро қабул намоянд;

- аз ҳисоби шахсони вокей ва ҳукукӣ, ба ғайр аз сафари хизматӣ тибқи шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шартномаҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ бо мақомоти ҳокимияти дахлдори давлатии давлатҳои хориҷӣ ё ташкилотҳои байналмилалӣ ба хориҷа ба сафари хизматӣ раванд;

- ваъи хизматиашонро ба манфиати хизбҳои сиёсӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ, аз ҷумла иттиҳодияҳои динӣ, ҳамҷунин барои таблиғоти ақидаҳои онҳо истифода намоянд.

1. Ҷалби хизматчиёни ҳарбӣ ба иҷрои қорҳое, ки ба иҷрои ӯҳдадорихои хизмати ҳарбӣ вобаста нестанд, танҳо дар ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода мешавад. Дар ин сурат меъёрҳои ҳукукие, ки барои дигар шахрвандони бачооварандаи ин қорҳо пешбинӣ шудаанд, ба хизматчиёни ҳарбӣ дахл мекунанд.

2. Занон – хизматчиёни ҳарбӣ ва хизматчиёни ҳарбие, ки фарзандони бе падар (модарро) тарбия мекунанд, тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи оила, модарон ва кӯдакон аз имтиёзу қафолат ва ҷубронпулиҳо истифода менамоянд.

Моддаи 10. Вақти хизматӣ ва ҳуқуқ барои истироҳат

1. Давомнокии умумии хафтаи хизмати хизматчиёни харбие, ки бо тартиби ихтиёрӣ хизмати харбиरो адо мекунад, ба истиснои ҳолатҳои дар қисми сеюми моддаи мазкур баёнгардида, набояд аз мӯҳлати маъмулии хафтаи вақти қорӣ, ки қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудаанд, зиёд бошад. Чалби хизматчиёни харбии номбурда ба иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбии зиёда аз мӯҳлати муқарраршудаи хафтаи хизматӣ дар дигар ҳолатҳо бо мӯҳлати дахлдори истироҳат дар дигар рӯзҳои ҳафта ҷуброн карда мешавад. Дар сурати ғайриимкон будани ҷуброни номбурда, мӯҳлати иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбии изофавии бо мӯҳлати хизмати хафтаина муқарраршуда қамъбааст карда шуда, ба хизматчиёни харбӣ дар шакли истироҳати иловагии шабонарӯзӣ дода мешавад, ки ин рӯзҳоро бо хоҳиши хизматчиёни харбии зикршуда ба руҳсатии асосиашон ҳамроҳ қардан мумкин аст. Тартиби баҳисобгирии вақти хизматӣ ва додани рӯзҳои истироҳати иловагиро Низомномаи тартиби адои хизмати харбӣ муайян менамояд.

2. Давомнокии вақти хизмати хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофиқи даъват адо мекунад, тибқи талаботи оинномаҳои умумихарбӣ бо тартиби речаи рӯзи қисми харбӣ муайян қарда мешавад. Аз ин рӯ, ба хизматчиёни харбии номбурда, ба ғайр аз ҳолатҳои муайяннамудаи оинномаҳои умумихарбӣ ҳамарӯза на қамтар аз ҳашт соат барои ҳоб ва ду соат барои эҳтиёҷоти шахсӣ дода мешавад.

3. Навбатдорихи қангӣ (хизмати қангӣ), машқ ва дигар қорабинихое, ки номгӯи онҳоро Вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбарони вазорату идоракхое, ки тибқи қонун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) муайян менамояд, қангоми зарурат бе маҳдуд намудани мӯҳлати умумии хафтаи хизматӣ гузаронида мешаванд. Тартиб ва шартҳои додани истироҳат ба хизматчиёни харбӣ, ки иштироки онҳоро дар қунин қорабинихо ҷуброн мекунад, бо Низомномаи тартиби адои хизмати харбӣ муайян қарда мешавад.

4. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофиқи даъват адо мекунад, на қамтар аз як шабонарӯз дар як ҳафта истироҳат дода мешавад. Ба дигар хизматчиёни харбӣ на қамтар аз як шабонарӯз дар як ҳафта, вале на қамтар аз 4 шабонарӯз дар як моҳ истироҳат дода мешавад.

Рӯзҳои истироҳат ба хизматчиёни харбӣ дар рӯзҳои истироҳат ва ид дода мешавад, қангоми қалби онҳо ба иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбӣ дар ин рӯзҳо бошад, дар рӯзҳои дигари ҳафта ба онҳо истироҳат дода мешавад.

1. Ба афсарон, прапоршиқҳо ва дар мавридохи пешбининамудаи штат ба сержанту старшинаҳо ва хизматчиёни харбӣ – қанон қамасола руҳсатии асосӣ дода мешавад.

Давомнокии руҳсатии асосӣ қунин муқаррар қарда мешавад:

- ба хизматчиёни харбие, ки давомнокии умумии хизмати имтиёзноки харбиашон камтар аз 10 солро ташкил мекунад – 30 шабонарӯз;

- ба хизматчиёни харбие, ки давомнокии умумии хизмати имтиёзноки харбиашон аз 10 то 15 солро ташкил мекунад – 35 шабонарӯз;

- ба хизматчиёни харбие, ки давомнокии умумии хизмати имтиёзноки харбиашон аз 15 то 20 солро ташкил мекунад – 40 шабонарӯз;

- ба хизматчиёни харбие, ки давомнокии умумии хизмати имтиёзноки харбиашон 20 сол ва зиёда аз инро ташкил мекунад – 45 шабонарӯз.

1. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो дар маҳалҳои баландкӯҳ, маҳалҳои дорои шароити номусоиди иқлимӣ экологӣ, ҳамчунин дар вазифаҳои харбие, ки иҷроӣ ӯҳдадорӣҳои хизмати харбии онҳо бо афзоиши хатар барои ҳаёт ва саломатӣ вобаста аст, адо менамоянд, давомнокии рухсатии асосӣ ба мӯҳлати 10 шабонарӯз зиёд карда мешавад.

2. Тибқи хоҳиши хизматчиёни харбие, ки бо тартиби ихтиёрӣ хизмати харбиरो адо менамоянд, мумкин аст рухсатии асосӣ ба онҳо қисм ба қисм дода шавад. **Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофиқи даъват адо менамоянд ва дар ақди никоҳи ба қайди давлатӣ гирифташуда қарор доранд, рухсатии асосӣ тибқи тартиби муқарраргардида қисм ба қисм, вале на камтар аз як маротиба дар шаш моҳ дода мешавад.**

(
КЧТ аз 02.01.18 с., § 1479)

3. Ба хизматчиёни харбӣ – иштирокчиёни амалиётҳои ҷангӣ доир ба ҳифзи сохти конститусионӣ, иштирокчиёни амалиётҳои ҷангӣ дар **худуди** дигар давлатҳо тибқи ӯҳдадорӣҳои байналмилалӣ Чумҳурии Тоҷикистон давомнокии рухсатии асосӣ ба мӯҳлати 5 шабонарӯз зиёд карда мешавад.

(
КЧ
Т аз
02
.
01
.1

8

с., § 1

479

)

4. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофики даъват адо менамоянд, як рухсатии асосӣ ба мӯхлати зайл дода мешавад:

- дар вазифаҳои харбие, ки барои онҳо аз рӯи штат рутбаи харбии аскарӣ каторӣ пешбинӣ шудааст - 20 шабонарӯз;

- дар вазифаҳои харбие, ки барои онҳо аз рӯи штат рутбаи харбии сержант ва старшина пешбинӣ шудааст – 30 шабонарӯз.

Давомнокии рухсатии асосии хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофики даъват адо менамоянд, мумкин аст дар шакли хавасмандкунӣ ё чазо ба мӯхлати то 5 шабонарӯз бо тартиби муайяннамудаи оинномаҳои умумихарбӣ зиёд ё кам карда шавад.

1. Ба хизматчиёни харбие, ки муассисаи таълимии харбии тахсилоти касбиро хатм намудаанд, рухсатии асосӣ пас аз хатми муассисаи таълимии номбурда ба мӯхлати 30 шабонарӯз дода мешавад.

2. Давомнокии рухсатии асосии хизматчиёни харбӣ ба миқдори шабонарӯзхое, ки барои ҳамлу накл ба маҳалли истифодабарии рухсатӣ ва бозгашт заруранд, вале на камтар аз як шабонарӯз барои як тараф зиёд карда мешавад. Агар рухсатии асосии хизматчиёни харбӣ қисм ба қисм дода шуда бошад, вақти зарурӣ барои ҳамлу накл ба маҳалли истифодабарии рухсатӣ ва бозгашт як маротиба дода мешавад.

3. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, барои омодагӣ ва супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ дар адъюнктура ва докторантураи харбӣ, ҳамчунин барои омодагӣ ва супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ ба муассисаи таълимии тахсилоти касбӣ ва имтиҳонҳо дар давраи тахсил дар онҳо бо тартиби муқаррарнамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон рухсатии таълимӣ дода мешавад.

4. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, ҳамчунин ба курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии тахсилоти касбӣ дар давраи тахсил дар муассисаҳои таълимии номбурда дар давраи танаффуси машғулиятҳои таълимӣ ба мӯхлати муайяннамудаи Қонуни мазкур ва Низомномаи тартиби адои хизмати харбӣ рухсатии таътилий дода мешавад.

5. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо карда, барои гирифтани унвони номзад ё доктори илм кӯшишдоранд, рухсатии эҷодӣ бо тартиби

мукаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

6. Ба хизматчиёни ҳарбӣ дар асоси ҳуҷҷаҳои комиссияи тиббии ҳарбӣ руҳсатии беморӣ дода мешавад.

7. Руҳсатӣ бо сабабҳои шахсӣ ба хизматчиёни ҳарбӣ ба мӯҳлати то 10 шабонарӯз, агар руҳсатии асосиро онҳо истифода бурда бошанд, дар ҳолатҳои зерин дода мешавад:

- ҳолати вазнини саломатӣ ва вафоти (ҳалоқи) ҳеши наздики хизматчиӣ ҳарбӣ (ҳамсар, падар, модар, падару модари ҳамсар, писар, духтар, бародар, (хоҳар) ё шахсе, ки хизматчиӣ ҳарбӣ дар тарбия ё таъминоти ӯ мебошад;

- сӯхтор ё дигар офати табиӣ, ки ба сари оила ё ҳеши наздики хизматчиӣ ҳарбӣ омадааст;

- дар дигар ҳолатҳои истисноӣ, ки будани хизматчиӣ ҳарбӣ бо оила зарур бошад, - мувофиқи қарори командири қисми ҳарбӣ.

Давомнокии руҳсатии бо сабабҳои шахсӣ ва дигар сабабҳои узрнок ба хизматчиӣ ҳарбӣ додашуда ба микдори шабонарӯзҳои барои ҳамлу накл бо нақлиёти заминӣ (ҳавоӣ) ба маҳалли истифодабарии руҳсатӣ ва бозгашт зарурбуда зиёд карда мешавад.

1. Ба хизматчиёни ҳарбӣ, ки мӯҳлати умумии хизмати ҳарбиашон бо ҳисоби тақвимӣ 20 сол ва аз ин зиёдтар ташкил мекунад, дар ҳақиқат аз се соли то расидан ба синни ниҳоии хизмати ҳарбӣ ё дар соли руҳсат шудан аз хизмати ҳарбӣ ба сабаби саломатӣ ва ё бинобар ҷорабинҳои ташкилии штатӣ, ба ғайр аз руҳсатии асосӣ, мувофиқи хоҳиши онҳо ба мӯҳлати 30 шабонарӯз руҳсатии бо сабабҳои шахсӣ дода мешавад. Руҳсатии номбурда барои ҳамаи давраи хизмати ҳарбӣ як маротиба дода мешавад.

2. Ба ҳамсарони хизматчиёни ҳарбӣ руҳсатӣ мувофиқи хоҳиши онҳо дар як вақт бо руҳсатии хизматчиёни ҳарбӣ дода мешавад. Дар ин сурат мӯҳлати руҳсатии ҳамсарони хизматчиёни ҳарбӣ мумкин аст мувофиқи хоҳиши онҳо ба мӯҳлати руҳсатии хизматчиёни ҳарбӣ баробар бошад. Барои қисми руҳсатии ҳамсарони хизматчиёни ҳарбӣ, ки аз мӯҳлати руҳсатии ҳамасолаи ҷои қариб асосии онҳо зиёд аст, маош дода намешавад.

3. Ба хизматчиёни ҳарбӣ-занон руҳсатӣ барои ҳомиладорӣ, ҳамчунин руҳсатӣ барои парастории кӯдак тибқи тартиби мукаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад. Дар айни ҳол нисбати онҳо имтиёзу

кафолат ва чубронпулиҳои иловагии муқаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегарданд.

Моддаи 11. Таъминоти пулӣ

1. Таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбӣ аз маоши мувофиқи вазифаи ишголкинда (минбаъд-маош аз рӯи вазифаи ҳарбӣ) ва маоши мувофиқи рутбаи ҳарбии додасуда (минбаъд – маош аз рӯи рутбаи ҳарбӣ), ки маоши (таъминоти пулии) хизматчиёни ҳарбӣ (минбаъд - маоши таъминоти пулӣ), *иловапулиҳо барои собикаи хизматӣ* ташкил мекунанд, иборат мебошад.

2. Андоза ва тартиби пардохти таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбӣ аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Рутбаи ҳарбӣ

Иловапулӣ баробари қарати музди ақалли меҳнат

Генерали артиш

6,0

Генерал-полковник

5,5

Генерал-лейтенант

5,0

Генерал-майор

4,5

Полковник

4,0

Подполковник

3,5

Майор

3,0

Капитан

2,5

Лейтенанти калон

2,0

Лейтенант

1,5

Лейтенанти хурд

1,0

Прапоршики калон

0,8

Прапоршик

0,5

1. Хусусияти таъминоти пулии гурӯҳи алохидаи хизматчиёни харбӣ бо конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

2. Ба хизматчиёни харбие, ки дар муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти касбии берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил мекунанд, маош (таъминоти пулӣ) тибки меъёрҳои муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

3. Тартиби пардохти маоши (таъминоти пулии) хизматчиёни харбӣ аз тарафи Вазири мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбарони вазорату идоракорӣ, ки дар онҳо тибки конун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст), муайян карда мешавад.

Моддаи 12.▯ Пардохтҳои иловагӣ

1. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро мувофиқи даъват адо мекунанд ва курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти касбӣ хангоми рафтан ба рухсатии асосӣ, хамчунин ба рухсатии беморӣ (дар асоси ҳулосаи комиссияи тиббии харбӣ) ба

андозаи на камтар аз як маош (таъминоти пулӣ) пардохта мешавад.

2. Хангоми рафтани хизматчиёни харбие, ки бо тартиби ихтиёрӣ хизмати харбиरो адо мекунанд, ба маҳалли нави хизмати харбии дигар маҳалли аҳолинишин, аз ҷумла ба

худуд

ё аз

худуди

давлати хоричӣ, вобаста ба таъин шудан ба вазифаи харбӣ, дохил шудан ба муассисаи таълимии харбии таҳсилоти касбӣ, ки мӯҳлати таҳсилаш зиёда аз як солро ташкил мекунад ё ки вобаста бо тағйири ҷои қисми харбӣ ба онҳо ҷунин намуди иловапулихо пардохта мешаванд:

(

КЧ

Т аз

02

.

01

.1

8

с., 1

479

)

- мададмаош ба андозаи як маош (таъминоти пулӣ) ба хизматчиӣ харбӣ, ва нисфи маош (таъминоти пулӣ) ба хар як аъзои оилаи хизматчиӣ харбие, ки ба маҳалли нави хизмати харбии хизматчиӣ харбӣ ё ба маҳалли аҳолинишини ба ҷои номбурда наздик ё ки (аз набудани хонаи истикоматӣ) ба дигар маҳалҳои аҳолинишин мераванд. Мададмаоши номбурда ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो дар маҳалҳои баландкӯҳ ва маҳалҳои дорои шароити номусоиди иқлимӣ экологӣ адо мекунанду ба таъминоти пулии онҳо коэффисиенти минтакавӣ (барои адои хизмати харбӣ дар минтакаҳои баландкӯҳ) муқаррар гардидааст, бо назардошти ин коэффисиент пардохта мешавад; **(КЧТ аз 1.08.12с., 885)**

- ба андозаи меъёри устувори маоше (пули харчи рӯзмаррае), ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қормандони ба сафари хизматӣ раванда барои хар рӯзи дар роҳ будани хизматчиӣ харбӣ ва хар як аъзои оилаи хизматчиӣ харбие, ки бо ӯ ҳамроҳ меравад, муқаррар карда шудааст.

1. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, гайр аз курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти касбӣ, ҳукуки гирифтани қарзҳои беқоизро ба андозаи то 12 маош (таъминоти пулӣ) ба

мӯхлати то се сол барои харидани асбобу анчоми ниёзи аввалин аз ҳисоби маблаги Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идорахое, ки тибки конун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) дар яке аз ҳолатҳои зерин доранд:

- дар давоми се моҳи баъди таъин шудан ба вазифаи харбӣ пас аз хатми муассисаи таълимии харбии таҳсилоти касбӣ ва вобаста ба ин гирифтани рутбаи харбии афсарӣ;

- дар давоми се моҳи баъди ба вазифаи харбӣ таъин шудани хизматчиёни харбӣ ё шаҳрвандоне, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанду хоҳиши адои хизмати харбиро ба мӯхлати 5 сол ва аз ин зиёда изҳор менамоянд;

- дар давоми се моҳи баъди бастанӣ акди никоҳи аввалин.

Ҳангоми аз рӯи якҷанд асосҳо ба гирифтани карзи номбурда ҳуқуқ пайдо кардани хизматчиӣ харбӣ ба вай карз танҳо аз рӯи як асос ва як маротиба дар давраи адои хизмати харбӣ дода мешавад.

1. Ба афсароне, ки ба хизмати харбӣ даъват шудаанд, пардохтпулиҳои муқаррарнамудаи моддаи мазкур дода намешаванд.

2. Ба хизматчиёни харбие, ки ба сафари хизматӣ фиристода мешаванд, хароҷоти сафари хизматӣ бо тартиб ва андозаи муайяннамудаи Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон пардохта мешавад.

3. Ба гайр аз пардохтҳои пешбининамудаи Конуни мазкур аз ҷониби Президенти Чумхурии Тоҷикистон, Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон ба хизматчиёни харбӣ иловапулӣ ва дигар навъи пардохтҳо метавонад муқаррар карда шавад. Иловапулӣ ва пардохтҳои номбурда вобаста ба мураккабӣ, меъёр ва аҳамияти иҷрои вазифа аз тарафи хизматчиёни харбӣ мутаносибан муқаррар карда мешаванд.

4. Ба гайр аз пардохтҳои иловагӣ, ки дар моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, дигар пардохтҳои иловагӣ, ки қаблан тибки дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон муайян карда шуда буданд, нигоҳ дошта мешаванд.

Моддаи 13. Таъминоти озука ва молу мулки шайъӣ, хизматрасонии маишию савдоии хизматчиёни харбӣ

(КЧТ аз 27.11.14с., №1152)

1. Таъминоти озукаи хизматчиёни харбӣ мувофики меъёрҳо ва дар мӯхлати мукаррарнамудаи Хукумати Чумхурии Тоҷикистон бо тартибе, ки, Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки тибқи қонун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) муайян кардааст, дар яке аз шаклҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- ташкили хӯрок дар маҳалли адои хизмати харбӣ – барои хизматчиёни харбие, ки мувофиқи даъват хизмати харбиро адо мекунанд ва категорияи хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанду номгӯи онҳо аз ҷониби Хукумати Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад;

- додани озукаи мукарраршуда;

- пардохти ҷубронпулӣ бар ивази озукаи (хӯроки) мукарраршуда ба андозаи мукаррарнамудаи Қонуни Чумхурии Тоҷикистон «Дар бораи Бучети давлатии Чумхурии Тоҷикистон» барои соли молиявии дахлдор ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, ҳамчунин ба хизматчиёни харбие, ки ба хизмати харбӣ ба вазифаи афсарӣ ва прапоршикӣ даъват шудаанд ва ба курсантҳо бошад, танҳо дар вақти истифодабарии рухсатӣ;

- додани пули озукаи сафарӣ ба хизматчиёни харбие, ки мувофиқи даъват хизмати харбиро адо мекунанд ва ба курсантҳо хангоми дар роҳи сафар будан, ҳамчунин хангоми қарор доштан дар нуктаҳои сафари хизматӣ, агар дар ин нуктаҳо хӯроки хизматчиёни харбӣ ташкил нашуда бошад.

1. Хизматчиёни харбӢ бо *молу мулки* шайъи вобаста ба шароити адои хизмати харбӢ мувофики меъёрҳо ва мӯхлати муқаррарнамудаи Низомномаи таъминоти *молу мулки* шайъии хизматчиёни харбӢ, ки аз чониби Хукумати Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, таъмин карда мешаванд.
(КЧТ аз 27.11.14с., ¶ 1152)

2. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, ба гирифтани ҷубронпулӣ бар ивази *молу мулки* шайъии муқарраршуда ба андозаи нархи сару либоси номбурда ҳуқуқ доранд. Тартиби пардохти ҷубронпулии номбурдаро *Хукумати Чумхурии Тоҷикистон* муайян мекунанд.
(КЧТ аз 27.11.14с., ¶ 1152)

3. Хизматчиёни харбӢ мувофики меъёрҳои муқаррарнамудаи Хукумати Чумхурии Тоҷикистон бо тартиби муайяннамудаи оинномаҳои умумихарбӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон бо ҳамом таъмин мешаванд ва сарулибосашон шуста мешавад.

4. Хизматрасонии маишию савдоии хизматчиёни харбӢ ва аъзои оилаи онҳо бо конун, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон танзим мегардад.

5. Хизматчиёни харбӢ ва аъзои оилаи онҳо ҳуқуқи харидорӣ маҳсулоти саноатӣ ва ҳӯроқвориро мувофики нархҳои имтиёзнок бо тартиби муайяннамудаи Хукумати Чумхурии Тоҷикистон ба воситаи шабакаи савдои харбӢ доранд.

Ҳуқуқи пешбининамудаи моддаи мазкур ҳамчунин ба шахрвандони аз хизмати харбӢ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо дахл дорад.

1. Таъминоти озукаю *молу мулки* шайъии хизматчиёни харбие, ки дар муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти касбии берун аз Чумхурии Тоҷикистон таҳсил мекунанд, мувофики меъёрҳои муқаррарнамудаи Хукумати Чумхурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.
(КЧТ аз 27.11.14с., ¶ 1152)

Моддаи 14. Ҳуқуқ ба манзил

1. Давлат бо манзил таъмин намудани хизматчиёни харбиرو кафолат медихад.

Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиرو бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва аъзои оилаи бо онҳо хамроҳ зиндагикунанда на дертар аз се моҳи баъди ба маҳалли нави адои хизмати харбӣ омадан мувофиқи меъёрҳо ва бо тартиби пешбининамудаи конунгузори манзилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти ҳуқуқ ба масоҳати иловагии манзил аз ҳисоби давлат ё захираи манзилии коммуналӣ хонаи истикоматии хизматӣ дода мешавад.

Дар ҳамаи мўҳлати адои хизмати харбӣ инҳо бо манзили истикоматии хизматӣ таъмин карда мешаванд:

- хизматчиёни харбие, ки ба вазифаи харбӣ пас аз хатми муассисаи таълимии харбии таҳсилоти касбӣ таъин шудаанд вобаста ба ин рутбаи харбии афсарӣ (аз соли 1993 сар карда) гирифтаанд ва аъзои оилаи бо онҳо хамроҳ зиндагикунанда;

- афсароне, ки ба хизмати харбӣ даъват шудаанд, ҳамчунин афсарону прапоршикҳои пас аз 1 январи соли 1993 ба хизмати харбӣ омада ва аъзои оилаи бо онҳо хамроҳ истикоматкунанда;

- аскарону сержантҳои чинси зан, ки пас аз 1 январи соли 1993 ба хизмати харбӣ омадаанд ва аъзои оилаи бо онҳо хамроҳ истикоматкунанда.

Манзили истикоматии хизматӣ дар ҳамаи давраи хизмати харбӣ ба хизматчиёни харбӣ-шаҳрвандони хизмати харбиرو адокунанда, аъзои оилаи онҳо, ки хамроҳ бо онҳо зиндагӣ мекунанд, дар шаҳрчаҳои харбии пӯшида дода мешавад.

Ба шаҳрчаҳои харбии пӯшида шаҳрчаҳои харбии қисмҳои харбии дар маҳалҳои аҳолинишин ҷойгиршуда, ки дорои тартиби руҳсатномавӣ мебошанд, ҳамчунин шаҳрчаҳои харбии алоҳидаи махсуси қисмҳои харбӣ, ки берун аз маҳалҳои аҳолинишин ҷойгир шудаанд, тааллуқ доранд. Феҳристи шаҳрчаҳои харбии пӯшида бо пешниҳоди Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки тибқи қонун дар онҳо хизмати

харбӣ пешбинӣ гардидааст) аз чониби Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд.

Ба хизматчиёни харбӣ-шахрвандоне, ки дар хамаи давраи адои хизмати харбӣ бо манзили истикоматии хизматӣ таъмин мешаванд, бо расидан ба мӯхлати умумии собикаи хизмати харбии 20- сола ва зиёда аз он ва хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста бо чорабиниҳои ташкилию штатӣ дар сурати доштани собикаи хизмати харбии 10- сола ва зиёда аз он манзили истикоматӣ аз махали зисти доимии интиҳобшуда бо тартиби муайяннамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон ройгон дода мешавад, ба истиснои хонаҳои истикоматии хизмати дар шаҳрҳои пӯшида буда.

Хизматчиёни харбие, ки бо манзили истикоматии хизматӣ таъмин карда мешаванд, бо Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки тибқи конун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ шудааст) қарордоди манзилӣ мебандад. Дар қарордоди номбурда тартиби додани хонаи истикоматии хизматӣ, нигоҳдорӣ ва ҳолӣ қардани он муайян карда мешавад. Шарту тартиби бастанӣ қарордоди манзилӣ аз чониби Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, дар давраи адои хизмати харбӣ ба бехтар намудани шароити манзилӣ бо назардошти меъёрҳо, навбат ва имтиёзҳои муқаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

Ба хизматчиёни харбӣ барои харидан ё сохтмони манзил, инчунин бехтар намудани шароити манзилӣ ба мӯхлати 20 сол қарзи бефоида дода мешавад, ки шартҳо ва тартиби додани чунин қарзро Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон муайян менамояд.

1. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва аъзои оилаи онҳо, ки ба маҳалли нави адои хизмати харбии хизматчиёни харбӣ омадаанд, то гирифтани хонаи истикоматӣ мувофиқи меъёрҳои муқаррарнамудаи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон дар маҳалли истикомат, аз ҷумла мувофиқи хоҳиши онҳо аз рӯи нишонии қисмҳои харбӣ ба қайд гирифта мешаванд. Ба хизматчиёни харбии номбурда ва аъзои оилаи онҳо то гирифтани манзили истикоматӣ манзили истикоматӣ ё хобгоҳ, ки барои муваққатан истикомат намудан қобили истифода бошанд, дода мешавад.

Дар ҳолати набудани чунин манзили истикоматӣ қисмҳои ҳарбӣ барои таъмин намудани хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи бо онҳо ҳамроҳ истикоматкунанда бинои истикоматино ба ичора мегиранд ё тибқи хоҳиши хизматчиёни ҳарбӣ ба онҳо ҷубронпулии хармоҳа барои ичораи ҳонаи истикоматӣ бо тартиб ва андозаи муайяннамудаи Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби маблағҳои Вазорати мудофияи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст) пардохт менамоянд.

1. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилотҳо ба қисмҳои ҳарбӣ барои ба ичора додани ҳонаҳои истикоматии қобили зисти муваққатии хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи онҳо қўмак менамоянд.

2. Хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбино бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанду соҳиби ҳонаи истикоматии алоҳидаи шахсӣ ё аъзои ширкатҳои сохтмони манзилӣ мебошанд, ҳамчунин хизматчиёни ҳарбие, ки барои онҳо мутобиқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумҳурии Тоҷикистон ҳонаи истикоматӣ нигоҳ дошта мешавад, ҳангоми гузаштан ба маҳалли нави хизмат ба онҳо ва аъзои оилаи бо онҳо яқоя зиндагикунанда дар давраи адои хизмати ҳарбӣ дар маҳалли номбурда бинои истикоматии хизматӣ ё ҳобғоҳ дода мешавад.

3. Дар ҳолати аз қониби хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи бо онҳо истикоматкунанда ҳолӣ қардани ҳонаҳои истикоматӣ, гайр аз ҳонаҳои шахсӣ, ҳонаҳои номбурда ба дигар хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи онҳо дода мешаванд.

4. Барои бо манзил таъмин намудани хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбино бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва барои зисти доимӣ ҳонаи истикоматӣ надоранд ё ба бехтарқардони шароити манзил эҳтиёҷ доранд, Вазорати мудофияи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки дар онҳо мувофиқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст) метавонанд дар доираи меъёрҳои муқаррарнамудаи Кодекси манзили Чумҳурии Тоҷикистон ва бо назардошти маблағи дар соли дахлдор дар сметаи хароҷот пешбинӣ гардида манзили истикоматӣ харидорӣ намоянд.

5. Афсарони дорои рутбаи ҳарбии полковник, баробар ва баланд аз он, ки хизмати ҳарбино ихтиёрӣ адо менамоянд, ё ки аз хизмати ҳарбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати ҳарбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба қорабиниҳои ташкилию штатӣ руҳсат шудаанд, ҳамчунин қомандирони қисмҳои ҳарбӣ, хизматчиёне, ки дорои унвонҳои фаҳрии Чумҳурии Тоҷикистон мебошанд, хизматчиёни ҳарбӣ-омӯзқорони муассисаҳои таълимии ҳарбии таҳсилоти қасбӣ, кафедраҳои ҳарбии назди муассисаҳои таълимии давлатии таҳсилоти олиии қасбӣ, хизматчиёни ҳарбӣ – қормандони илмии дорои дарачаю унвонҳои илмӣ ба васеъ намудани сатҳи умумии иловагии манзил ба андозаи на қамтар аз 18 метри квадратӣ ҳуқуқ доранд.

6. Хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбино бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва аъзои оилаи бо онҳо истикоматкунанда, ҳамчунин шаҳрқандони аз хизмати ҳарбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати ҳарбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба қорабиниҳои ташкилию штатӣ руҳсатшуда, ки мӯҳлати умумии хизмати ҳарбиашон 20 сол ва зиёдаро ташкил мекунад, ба андозаи 50 фоиз пардохт менамоянд:

- барои майдони умумии манзили ишголкардаи онҳо дар хонаҳои давлатӣ ё манзилҳои коммуналӣ;

- барои хизмати коммуналӣ (таъминоти об, баровардани партовҳои маишӣ, нерӯи гармдихӣ ва ғайра) новобаста ба навъи фонди манзилӣ, ба ғайр аз пардохти музди барк ва газ.

Дар хонаҳое, ки дорои гармидихии мутамарказ нестанд, шахсони номбурда ба андозаи 50 фоиз маблаги пардохти сӯзишвориеро, ки аз тарафи мақомоти масъули давлатӣ харидорӣ мешавад, дар доираи меъёрҳое, ки барои фурӯш ва расонидани он ба аҳоли муқаррар шудааст, мепардозанд.

1. Ба хизматчиёни ҳарбӣ, ҳамчунин шахрвандоне, ки дар моддаи мазкур зикр шудаанд, имтиёзҳо доир ба пардохти 50 фоизи маблаги гузаронидани телефонҳои хонагӣ ва пардохти музди истифодабарии онҳо дода мешавад. Харочоте, ки бо додани чунин имтиёзҳо вобаста аст, аз ҳисоби маблаги Вазорати мудофиаи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст) пардохт мешавад.

2. Хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиرو мувофиқи даъват адо мекунанд, тибқи талаботи оинномаҳои умумихарбӣ чойгир мешаванд.

3. Ба хизматчиёни ҳарбӣ ва шахрвандоне, ки хизмати ҳарбиرو бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, аз хизмати ҳарбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати ҳарбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба чорабиниҳои ташкилию штатӣ руҳсат шудаанду мӯхлати умумии собикаи хизмати онҳо 10 ва зиёда соли тақвимиру ташкил мекунад, ҳамчунин ба хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиرو берун аз **худуди** Чумҳурии Тоҷикистон, маҳалҳои баландқӯҳ, ҳамчунин маҳалҳои дорои шароити номусоиди иқлимию экологӣ адо мекунанд, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ўҳдадоранд ба онҳо дар навбати аввал ҳуқуқи аъзои ширкатҳои сохтмони манзилӣ шуданро диҳанд ё барои сохтмони хонаҳои истиқоматии алоҳида китъаҳои замин ҷудо намоянд.

(
КЧ
Т аз
02
.
01
.1
8
с., □ 1
479

)

4. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харби ро тартиби ихтиёрӣ адо мекунад, дар муҳлати на зиёда аз се сол то рухсатшавӣ аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳои дар хизмати харбӣ будан ё дар давоми як соли аз хизмати харбӣ бинобар ваъи саломатӣ рухсат шудан, вобаста ба чорабиниҳои ташкилию штатӣ бо дархости командирони қисмҳои харбӣ аз ҷониби мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии маҳалли зисти доимии интиҳобнамуда ба рӯйхати шаҳрвандоне, ки аз хизмати харбӣ рухсат шуда, ба гирифтани хонаҳои истиқоматӣ эҳтиёҷ доранд ё ба рӯйхати аъзоёни ширкатҳои сохтмони манзилӣ дохил карда мешаванд. Дар бораи қабул гардидани қарор раиси шаҳр ва ноҳия ба командирони дахлдори қисмҳои харбӣ дар муҳлати се моҳ хаттӣ хабар медиҳанд. Маълумот дар бораи ба қайд гузоштан дар парвандаи шахсии хизматчиёни харбӣ сабт мегардад.

5. Хизматчиёни харбие, ки собикаи умумии хизмати харбии 10-сола ва зиёда доранд, хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳои дар хизмати харбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё чорабиниҳои ташкилию штатӣ ва аъзои оилаи онҳо хангоми иваз намудани маҳалли зист на дертар аз се моҳ аз рӯзи расидан ба маҳалли зисти интиҳобшуда аз ҷониби ҳукумати шаҳрӣ ноҳиявӣ мувофиқи меъёрҳои муқарраршуда бо манзили хизматӣ таъмин мегарданд. Хуччатҳо дар бораи супоридани манзил ба Вазорати мудофияи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идоракорӣ, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) ва баровардан аз қайди маҳалли зисти пешина ба шаҳрвандони номбурда ва аъзои оилаи бо онҳо якҷоя истиқоматкунанда хангоми гирифтани манзили истиқоматӣ аз маҳалли зисти интиҳобшуда дода мешаванд.

Хангоми дар муҳлати се моҳ мувофиқи меъёрҳои муқарраршуда аз ҷониби раисони шаҳрӣ ноҳияҳо дода натавонистани манзили хизматӣ бошад, онҳо то додани манзил доир ба ҷойгиркунонидани шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсатшуда ва аъзои оилаи онҳо дар дигар хонаҳои истиқоматӣ ҷоракорӣ меандешанд.

1. Тартиби бо манзил таъмин намудани хизматчиёни харбие, ки дар шаҳрҳои харбии пӯшида истиқомат мекунад, хангоми рухсат шудани онҳо аз хизмати харбӣ бо қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

2. Тартиби додани имтиёзҳо ва ҷаброни хароҷоте, ки бо додани имтиёзҳои дар моддаи мазкур зикршуда вобастаанд, аз тарафи Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 15. Хукук ба хифзи саломатӣ ва ёри тиббӣ

1. Хифзи саломатии хизматчиёни харбӣ бо ташкил намудани шароити мусоиди хизмати харбӣ, маишӣ ва низоми чораҳо доир ба махдудсозии омилҳои хатарноки хизмати харбӣ, ки аз ҷониби командирон дар якҷоягӣ бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ гузаронида мешаванд, таъмин карда мешавад.

Гамхорӣ оид ба нигоҳдорӣ ва солимии хизматчиёни харбӣ вазифаи командирон мебошад. Ба зиммаи онҳо таъмини талаботи беҳатарӣ хангоми гузаронидани машқҳо, дигар чорабиниҳои омодагии ҷангӣ, хангоми истифодабарии аслиҳа ва техникаи харбӣ, хангоми корҳои истехсолӣ, иҷрои дигар ўҳдадорихои хизмати харбӣ гузошта мешавад.

1. Хизматчиёни харбӣ ва шахрвандоне, ки ба ҷамъомадҳои харбӣ даъват шудаанд, ба кўмаки тиббии ройгон, аз ҷумла ба тайёр ва таъмири дандонҳои сунъӣ (ба гайр аз дандонҳои сунъии аз металлҳои киматноку дигар маводҳои киматнок), таъмини ройғони доруворӣ, дигар *молу мулки* тиббӣ мувофиқи таъиноти духтурон дар воҳидҳо, қисмҳои харбӣ ва муассисаҳо (минбаъд – муассисаҳои тиббии харбӣ) ҳуқуқ доранд. Дар сурати набудани муассисаҳои тиббии харбӣ ё шўъбаҳои дахлдори онҳо ё таҷҳизоти махсуси тиббӣ дар маҳалли адои хизмати харбӣ ё маҳалли зисти хизматчиёни харбӣ, ҳамчунин дар ҳолатҳои зарурӣ ёри тиббӣ дар муассисаҳои давлатии нигоҳдории тандурустӣ расонида мешавад. Харочоти муассисаҳои номбурда аз рӯи кўмаки тиббии ба хизматчиёни харбӣ ва шахрвандони ба ҷамъомадҳои харбӣ даъватшуда аз ҷониби Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идоракорӣ, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) ҷуброн карда мешавад.

(КҶТ аз 27.11.14с., 1152)

Хизматчиёни харбӣ ва аъзои оилаи онҳо барои таъминоти берун аз *ҳудуди* Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асосҳои барои дигар шахрвандон умумӣ бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристода мешаванд.

(
КЧ
Т аз
02
.

01
.1
8
с., 1
479
)

Хизматчиёни харбӣ хамасола ташхиси тиббиро гузашта, бо онҳо чорабиниҳои таъобатию беҳдоштӣ гузаронида мешавад. Хизматчиёни харбие, ки дорои нишонаҳои нуқси руҳӣ мебошанд, тибки Конуни Чумхурии Тоҷикистон «Дар бораи кӯмаки рӯҳӣ» ба ташхис ва муоинаи стационоарӣ фиристода мешаванд.

1. Аъзои оилаи хизматчиёни харбӣ ҳукуки ёрии тиббии ройгонро дар муассисаҳои системаи давлатии нигоҳдории тандурустӣ доранд ва дар асосҳои умумии барои дигар шаҳрвандон бо сугуртаи тиббӣ фаро гирифта мешаванд.

Аъзои оилаи афсарон (хамсар, фарзандони ноболиг, фарзандони аз 18-сола боло, ки маъҷуб гаштаанд, фарзандони то 23-сола, ки дар муассисаҳои таълимии рӯзона тахсил мекунанд), хамчунин шахсоне, ки дар таъминоти онҳо мебошанд ва хамроҳи афсарон истикомат мекунанд, дар муассисаҳои тиббии харбӣ ба ёрии тиббии ройгон ҳуқуқ доранд. Хангоми таъобати амбулаторӣ ба онҳо доруворӣ пулакӣ, ба гайр аз ҳолатҳое, ки мутобиқи дигар қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон аз онҳо пул гирифта намешавад, бо нархи чакана дода мешавад.

Тайёр кардан ва таъмири дандонҳои сунъии аъзои оилаи афсарон дар муассисаҳои тиббии харбӣ бо шартҳои амалӣ мегардад, ки ба дигар шаҳрвандон дар муассисаҳои системаи давлатии нигоҳдории тандурустӣ иҷро мегардад, агар дар қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигар пешбинӣ нагардида бошад.

1. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд (ба гайр аз курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии тахсилоти касбӣ) ва аъзои оилаи онҳо хангоми руҳсатӣ, вале на зиёда аз як маротиба дар як сол, бо таъобати санаторию фарогатӣ ва истироҳати муташаккилона дар фарогатгоҳҳо, хонаҳои истироҳатӣ, пансионатҳо, лагерҳои беҳдошти кӯдакон, базаҳои туристии Вазорати мудофияи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибки қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) таъмин карда мешаванд. Хизматчиёни харбии номбурда 25 фоиз, аъзои оилаи онҳо бошанд, 50 фоизи нархи роҳхатро, ба гайр аз ҳолатҳое, ки мутобиқи қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон дигар шартҳои пардохт муайян

нагардида бошад, мепардозанд. Ба хизматчиёни харбии номбурда ва аъзои оилаи онҳо хангоми фиристодан ба осоишгоҳҳо барои идомаи табобати госпиталӣ мутобики ҳулосаи комиссияи тиббии харбӣ роҳхати ройгон аз ҳисоби Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибки конун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) дода мешавад.

2. Хизматчиёни харбие, ки хангоми иҷрои ӯҳдадории хизмати харбӣ маъҷуб (заҳмдор, зарбхӯрда, контузия) ё бемор шудаанд, пас аз табобати госпиталӣ ба гирифтани роҳхати гайринавбатӣ ба муассисаҳои санаторию фарогатӣ ва бехдоштии Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки тибки конун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) ҳуқуқ доранд.

3. Ҳуқуқи имтиёзҳои хизматчиёни харбӣ ва аъзои оилаи онҳо, ки дар қисмҳои дуюм-чоруми моддаи мазкур зикр шудаанд, ба афсарони аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати харбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба чорабинихои ташкилию штатӣ руҳсатшуда, ки мӯҳлати умумии хизмати имтиёзнокӣ харбиашон 20-сол ва зиёда аз инро ташкил мекунад, дар сурати доштани мӯҳлати умумии хизмати харбии 25-сола ва аз ин зиёда бошад, новобаста ба асосҳои руҳсатшавӣ ва аъзои оилаи онҳо, ҳамчунин ба прапоршикҳо ва дар мавридҳои, ки конунгузори Чумхурии Тоҷикистон нисбати старшина ва сержантҳо пешбинӣ намудааст, аз хизмати харбӣ бо расидани онҳо ба синни ниҳии дар хизмати харбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба чорабинихои ташкилию штатӣ руҳсатшуда, ки мӯҳлати умумии хизмати харбии онҳо 20-сол ва аз ин зиёдро ташкил мекунад, дахл доранд.

Хизматчиёни харбӣ ва шаҳрвандоне, ки аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати харбӣ будан, бинобар ваъи саломатӣ ё вобаста ба чорабинихои ташкилию штатӣ руҳсат шудаанд, инчунин иштирокчиёни амалиётҳои ҷангӣ оид ба ҳифзи соҳти конститусионии Чумхурии Тоҷикистон барои ёрии тиббӣ ва табобати санаторӣ-фарогатӣ ҳуқуқи имтиёзнок доранд.

Шаҳрвандоне, ки аз хизмати харбӣ руҳсат шудаанд, ба ёрии тиббӣ дар муассисаҳои системаи давлатии ниғадории тандурустӣ ҳуқуқ доранд ва мутобики конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон хатман сугуртаи тиббӣ қарда мешаванд.

Шаҳрвандоне, ки дар натиҷаи маъҷубӣ (ярадорӣ, зарбхӯрӣ, контузия) ё хангоми иҷрои ӯҳдадории хизмати харбӣ беморшуда, аз хизмати харбӣ руҳсат шудаанд, аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, ҳамчунин шаҳрвандоне, ки бинобар беморихои алоҳидаи давраи адои хизмати харбӣ аз хизмати харбӣ руҳсат шудаанд, метавонанд дар муассисаҳои тиббии харбӣ бо тартиби муайяннамудаи Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идораҳое, ки дар онҳо тибки конун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) бе расонидани зарар ба

шахрвандоне, ки тибки конунхо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳукуки гирифтани ёрии тиббиро истифода мебаранд, муоина шаванд ва табобат ёбанд.

1. Хизматчиёни ҳарбие, ки мувофиқи даъват хизмати ҳарбиро адо менамоянд ва курсантҳои муассисаҳои таълимии ҳарбии таҳсилоти касбӣ мувофиқи ҳуҷҷаҳои комиссияи тиббии ҳарбӣ бо табобати санаторию фарогатӣ бепул таъмин карда мешаванд.

Курсантҳои муассисаҳои таълимии ҳарбии таҳсилоти касбӣ, тарбиягирандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи (пурраи) таҳсилоти умумӣ бо барномаи таълимии иловагӣ, ки мақсади омодагии ҳарбии шахрвандони ноқилро доранд, на зиёда аз 30 ҷоиҳои нархи роҳхатро ба базаҳои туристии ҳарбӣ мепардозанд.

1. Тартиби маблағгузорию хароҷоти бо шартҳои имтиёзнок расонидани ёрии тиббӣ, таъмини табобати санаторию фарогатӣ ва истироҳат, пардохти нархи роҳхатҳо ва пардохти ҷубронпулӣ ба хизматчиёни ҳарбӣ ва дигар шахрвандони дар қисмҳои дуҷум-ҳафтуми моддаи мазкур номбаршударо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 16. Кафолати сугуртаи хизматчиёни ҳарбӣ. Ҳуқуқ ба ҷуброни зарар

1. Хизматчиёни ҳарбӣ ва шахрвандони ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ даъватшуда хатман аз ҳисоби маблағи Вазорати мудоғибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идорасоҳе, ки дар онҳо тибки конун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст), сугуртаи хатмии шахсии давлатӣ карда мешаванд. Асос, шароит ва тартиби сугуртаи хатмии шахсии давлатии хизматчиёни ҳарбӣ шахрвандони номбаршударо конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамоянд.

2. Дар сурати ҳалок гардидани (вафот кардани) хизматчиёни ҳарбӣ ё шахрвандони ба ҷамъомадҳои ҳарбӣ даъватшуда хангоми иҷрои ўҳдадории хизмати ҳарбии онҳо (дар ҷамъомадҳои ҳарбӣ), ё вафоти онҳо дар натиҷаи маъҷуб (ҷардор, зарбхӯрӣ, контузия) шудан ё касалии вазнини дигар, ки хангоми иҷрои ўҳдадорихои хизмати ҳарбӣ то ба анҷомрасии як соли руҳсатшавӣ аз хизмати ҳарбӣ (анҷоми ҷамъомадҳои ҳарбӣ) ба амал

омадааст, хиссаҳои баробари кӯмакпулии якватта ба андозаи зерин пардохта мешавад:

- ба аъзои оилаи хизматчиёни харбии халокшуда (вафоткарда), ки хизмати харбиро ба таври ихтиёрӣ адо менамуданд, шаҳрвандоне, ки ба чамъомадҳои харбӣ ба сифати афсарон, прапоршикҳо даъват шудаанд – *8 маоши таъминоти пулии* дар рӯзи пардохти кӯмакпулӣ муқарраршуда;
(КЧТ аз 1.08.12с., 885)

- ба аъзои оилаи хизматчиёни харбии халокшуда (вафоткарда), ки хизмати харбиро мувофиқи даъват адо менамуданд, шаҳрвандоне, ки ба чамъомадҳои харбӣ ба сифати аскарон, сержантҳо ва старшинаҳо даъват шудаанд, *8 маоши* ҳадди ақалли моҳона аз рӯи вазифаи харбӣ мувофиқи дараҷаи якуми тарифии барои хизматчиёни харбии хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ дар вазифаҳои сержантҳо ва старшинаҳо адоқунанда пешбинишуда, ки дар рӯзи пардохти кӯмакпулӣ муқаррар шудааст. **(КЧТ аз 1.08.12с., 885)**

Аъзои оилаи дорои ҳуқуқи гирифтани кӯмакпулии якватта барои хизматчиёни харбии (шаҳрвандӣ ба чамъомадҳои харбӣ даъватшудаи) халокшуда (вафоткарда) инҳо ҳисоб мешаванд:

- хамсаре, ки дар рӯзи халок (вафот кардан) шудан дар ақди никоҳи хизматчиёни харбӣ ё шаҳрванди ба чамъомадҳои харбӣ даъватшуда меистад;

- волидайнӣ хизматчиёни харбӣ;

- фарзандони ба синни 18-солагӣ нарасида ё аз ин қалон, агар онҳо то расидан ба синни 18-солагӣ маъҷуб шуда бошанд, ҳамчунин фарзандони дар муассисаҳои таълимӣ шакли таҳсили рӯзона таҳсилқунанда то баанҷомрасии таҳсил, вале на зиёда аз расидан то ба синни 23-солагӣ;

- дигар шахсоне (аъзои оилае), ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ шахсони

тарбияткунанда ё таъминкунандаи халокшуда (вафоткарда) доништа шудаанд, ё ки дар таъминоти халокшуда (вафоткарда) қарор доштанд.

1. 3. Хангоми пеш аз мӯҳлат руҳсат шудани хизматчиёни харбӣ (шаҳрвандони ба чамъомадҳои харбӣ даъватшуда) аз хизмати харбӣ (чамъомадҳои харбӣ) вобаста бо ношоҷам доништани онҳо ба хизмати харбӣ дар натиҷаи маъҷубӣ (ярадорӣ, зарбхурӣ, контузия) хангоми иҷрои ӯҳдадорӣ хизмати харбӣ пайдонамудаи онҳо қўмакпулии яқвақта ба андозаи зерин ба онҳо пардохта мешавад:

- ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харби́ро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд - **6** маоши таъминоти пулӣ, ки дар рӯзи пардохти қўмакпулӣ муқаррар шудааст;

- ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харби́ро мувофиқи даъват адо мекунанд, шаҳрвандоне, ки ба чамъомадҳои харбӣ даъват шудаанд - **6** маоши ҳадди ақал аз рӯи вазифаи харбии мувофиқи дараҷаи яқуми барои хизматчиёни харбии хизмати харби́ро бо тартиби ихтиёрӣ дар вазифаҳои аскарон, сержантҳо ва старшинаҳо адокунанда пешбинишуда, ки дар рӯзи пардохти қўмакпулӣ муқаррар шудааст;
(КЧТ аз 1.08.12с., ¶ 885)

1. Хангоми пеш аз мӯҳлат руҳсат шудани хизматчиёни харбӣ (шаҳрвандони ба чамъомадҳои харбӣ даъватшуда) аз хизмати харбӣ (чамъомадҳои харбӣ) вобаста бо ношоҷам доништани онҳо барои хизмати харбӣ дар натиҷаи беморӣ, ки дар рафти *иҷрои* ӯҳдадорӣ хизмати харбӣ пайдонамуда, ба онҳо қўмакпулии яқвақта ба андозаи зерин пардохта мешавад:

- ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харби́ро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд - **5** маоши таъминоти пулӣ, ки дар рӯзи пардохти қўмакпулӣ муқаррар шудааст;

- ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харби́ро мувофиқи даъват адо мекунанд, шаҳрвандоне, ки ба чамъомадҳои харбӣ даъват шудаанд - **5** маоши ҳадди ақал аз рӯи вазифаи харбӣ мувофиқи дараҷаи яқуми барои хизматчиёни харбии хизмати харби́ро бо тартиби ихтиёрӣ дар вазифаҳои аскарон, сержантҳо ва старшинаҳо адокунанда пешбинишуда, ки дар рӯзи пардохти қўмакпулӣ муқаррар шудааст;
(КЧТ аз 1.08.12с., ¶ 885)

1. Ӯхдадорӣ оид ба муайян ва асоснок кардани далелҳои маъҷубшавӣ ё бемории бо иҷрои ӯхдадорӣ хизмати ҳарбӣ (чамъомадҳои ҳарбӣ) вобастабуда ба зиммаи комиссияҳои тиббии ҳарбии Вазорати мудофиаи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идоракорӣ, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст), гузошта мешавад. Аз рӯи ҳулосаи комиссияи тиббии ҳарбӣ ба суд шикоят кардан мумкин аст.

2. Зарари ба хизматчиёни ҳарбӣ дар мавриди иҷрои ӯхдадорӣ хизмати ҳарбӣ расонидашуда мутобиқи қонун, санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон аз тарафи Вазорати мудофиаи Чумҳурии Тоҷикистон (вазорату идоракорӣ, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати ҳарбӣ пешбинӣ гардидааст) ҷуброн карда мешавад.

3. Ҷуброни зарар ва кафолати химояи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии хизматчиёни ҳарбӣ ва шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсат шуда, ки дар натиҷаи садамаи ИБА Чернобил, дар натиҷаи озмоиши *силоҳи* ядрӣ, истифодабарии дастгоҳҳои ядрӣ ва барҳамдиҳии садама дар онҳо, ҳамчунин тартиби адои хизмати ҳарбӣ дар ҳудуди гирифтори олудагии радиоактивӣ зарар дидаанд, тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд. **(КҶТ аз 27.11.14с.,**

¶ 1152)

4. Кафолати дафни хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандони ба чамъомадҳои ҳарбӣ даъватшуда ва шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати ҳарбӣ будан, ваъи саломатӣ ё вобаста бо ҷорабиниҳои ташкилию штарӣ руҳсатшудаи ҳалокгардида (вафоткарда) бо қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Тартиби риояи эҳтиром хангоми дафн бо оинномаҳои умумихарбӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 17. Ҳуқуқ ба таҳсил ва ҳуқуқ дар соҳаи маданият

1. Хизматчиёни ҳарбӣ ба таҳсил дар муассисаҳои таълимии ҳарбии таҳсилоти касбӣ (аз ҷумла ба гирифтани таҳсилоти пас аз мактаби оӣ) ва дар курсҳои (факултаҳои) омодагӣ, азнавомодасозӣ ва баландбардорӣ ихтисоси касбии хизматчиёни ҳарбӣ ҳуқуқ доранд.

Тартиби кабули хизматчиёни харбӣ ба муассисаҳои номбурдаи таълимӣ ва таҳсил дар онҳо бо конунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти олии миёнаи касбӣ барномаҳои таълимиро доир ба омодагии мутахассисон ба соҳаҳои ба ҳам наздики граждани амалӣ намуда, ба хатмкунандаҳо ҳуҷҷатҳои дахлдорро доир ба таҳсилот медиҳанд.

Хизматчиёни харбие, ки дар муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти олии миёнаи касбӣ таҳсил мекунанд, ба иҷрои вазифаҳои бо амалигардонии барномаҳои таълимии касбӣ вобаста набуда танҳо бо қарори Вазири муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон (роҳбарони вазорату идораҳо, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) қалб карда мешаванд.

Шахрвандоне, ки муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти олии касбиро хатм намудаанд ва ба қор ба сифати омӯзгор дар муассисаҳои таълимӣ қабул шудаанд, мувофиқи таҳсилот ва пардохти музди меҳнат ба шахрвандоне, ки муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии омӯзгориро хатм намудаанд, баробаранд.

1. Афсароне, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, барои таҳсил дар муассисаҳои таълимии граждани таҳсилоти олии миёнаи касбӣ ва дар шӯъбаҳои (курсҳои) тайёрии муассисаҳои таълимии номбурда барои азҳудкунии барномаи таълимӣ аз рӯи шаклҳои гоибонаи (шабонаи) таҳсил ҳуқуқ доранд.

2. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро мувофиқи даъват адо мекунанд, таҳсил дар муассисаҳои таълимии граждани таҳсилоти олии миёнаи касбӣ иҷозат дода намешавад.

3. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва мӯҳлати умумии хизмати харбии онҳо панҷ сол ва зиёдаро (вақти таҳсил дар муассисаҳои таълимии харбии таҳсилоти олии миёнаи касбӣ ба ҳисоб гирифта намешавад) ташкил мекунанд, дар соли руҳсатшавӣ аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, баанҷомрасии мӯҳлати хизмати харбӣ ё ваъи саломатӣ ҳуқуқ доранд, ки азнавомодагардии касбиро аз рӯи яке аз ихтисосҳои граждани бе ситонидани маблағ барои таҳсил ва бо нигоҳдории ҳамаи таъминот бо тартиб ва шартҳои, ки аз қониби Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳо, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ шудааст) муайян карда мешавад, ба мӯҳлати то се моҳ, ҳангоми руҳсатшавӣ вобаста бо қорабиниҳои ташкилию штатӣ аз хизмати харбӣ бошад, - то шаш моҳ гузаранд. Дар ҳолати руҳсатшавии хизматчиёни

харбии номбурда аз хизмати харбӣ дар давраи тахсил онҳо ҳуқуқ доранд давраи тахсилро ба таври ройгон ба анҷом расонанд.

Харочоти азнавомодагардии касбии хизматчиёни харбии номбурда аз рӯи яке аз ихтисосҳои граждани вобастабуда аз ҳисоби вазорату идоракхое, ки дар онҳо хизмати харбиго адо менамоёнд, пардохт мегарданд.

1. Шахрвандоне, ки хизмати харбиго бо тартиби ихтиёри адо мекарданд ва аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳои дар хизмати харбӣ будан, ваъи саломати ё вобаста бо чорабиниҳои ташкилию штати рухсат шудаанд, ҳуқуқ доранд:

- ба таври ройгон гузаштани омодагии гайринавбатӣ, азнавтайёршавӣ ва баландбардории ихтисос мувофики касби интихобшуда бо тартиби мукаррарнамудаи конунгузори чори, агар дорои ҳуқуқи нафакагирӣ бошанд;

- ба гирифтани тахсилоти касби мувофики касби интихобшуда аз ҳисоби маблағҳои ташкилоте, ки онҳо ба қор қабул шудаанд, бо пардохти музди миёнаи маош хангоми тахсил;

- дохилшавии гайриозмунӣ ба муассисаҳои давлатии тахсилоти олии касби ва ба курсҳои таълимии ихтисосҳои дахлдор;

- дохилшавӣ ба муассисаҳои давлатии таълимии тахсилоти касби бе имтиҳони дохилшавӣ;

- ба курси яқум ва курсҳои минбаъдаи муассисаҳои таълимии давлатии тахсилоти миёнаи касби-хатмкунандагони муассисаҳои таълимии миёнаи харбӣ;

- ба курси яқуми муассисаҳои таълимии давлатии тахсилоти миёнаи касби-бо тахсилоти на пасттар аз тахсилоти асосии умумӣ;

- ба курси якум ва курсҳои минбаъдаи муассисаҳои таълимии давлатии тахсилоти олии касбӣ - онҳое, ки дорои тахсилоти ноপুরраи олий ё олии харбии тахсилоти касбӣ мебошанд;

- ба шӯъбаҳои тайёрии муассисаҳои таълимии давлатии тахсилоти олии касбӣ-онҳое, ки муассисаҳои таълимоти хамагонии тахсилоти умумии миёна (пурра) ё тахсилоти миёнаи касбиро хатм намудаанд.

Кабули шаҳрвандони мазкур ба муассисаҳои давлатии тахсилоти касбӣ дар давоми соли хониш идома ёфта, аз он ҷумла илова ба нақшаи муайяннамудаи кабули муассисаи мазкур амалӣ мегардад.

Шаҳрвандони дорои тахсилоти миёна ва олии харбӣ дар муассисаҳои давлатии тахсилоти олии касбӣ бо таври ройгон тахсил менамоянд.

1. Шаҳрвандоне, ки дар давраи тахсил дар муассисаҳои тахсилоти олий ва миёнаи касбӣ ба хизмати харбӣ даъват шудаанд, хангоми рухсат шуданашон аз хизмати харбӣ ҳукуки давом додани тахсилро дар он муассисаи таълимие, ки то даъват шудан ба хизмати харбӣ тахсил мекарданд, доранд.

Хизматчиёни харбии дорои тахсилоти олий ё миёнаи касбии гражданий, ки тахсилоти ба ихтисоси омодагии харбӣ наздик дорад, мувофиқ мебошад, хангоми адои хизмати харбӣ аз рӯи ин тахсилот онҳо ба хизматчиёни харбие, ки муассисаҳои таълимии тахсилоти олий ё миёнаи касбии харбии дахлдорро хатм намудаанд, баробаранд.

1. Хангоми тағйири маҳали хизмати харбии хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, инчунин хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳии дар хизмати харбӣ будан, вазъи саломатӣ ё вобаста бо ҷорабинихои ташкилию штатӣ аъзои оилаи онҳо, ки дар муассисаҳои таълимии давлатӣ тахсил мекунанд (тарбия мегиранд), ҳуқуқ доранд ба муассисаҳои таълимии ба маҳали нави хизмати харбӣ ё маҳали зист наздик буда гузаранд (кабул шаванд).

Ба фарзандони хизматчиёни харбӣ дар махали истикомати оилаи онҳо дар навбати аввал дар муассисаҳои тахсилоти умумӣ ва томақтабӯи истирохатгоҳҳои тобиствонаи беҳдоштӣ новобаста аз шакли моликият, ҷой дода мешавад.

Фарзандони хизматчиёни харбӣ, ки хизмати харбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва мӯхлати умумии хизмати харбии 20-сола ва зиёда доранд, фарзандони шаҳрвандоне, ки аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоеи дар хизмати харбӣ будан, ваъи саломатӣ ё вобаста бо ҷорабиниҳои ташкилию штатӣ рухсат шудаанд ва мӯхлати умумии хизмати харбии онҳо 20-сол ва зиёдаро ташкил мекунад, фарзандони хизматчиёни харбие, ки хангоми иҷрои ӯҳдадорӣ хизмати харбӣ халок шудаанд ё дар натиҷаи маъҷубӣ (ярадорӣ, зарбхӯрӣ, контузия) ё беморӣ аснои иҷрои ӯҳдадорӣ хизмати харбӣ гирифташуда халок шудаанд, аз ҳукуки гайриконкурсӣ дохил шудан ба литсеи харбӣ, хангоми дохил шудан ба муассисаҳои таълимии тахсилоти олий ва миёнаи касбӣ бошад, - аз ҳукуки имтиёз дар сурати бомуваффақият супоридани имтиҳонҳо ва мувофиқи дигар талаботҳои барои дохилшавандагон муқарраршуда истифода менамоянд.

1. Хизматчиёни харбӣ дар баробари дигар шаҳрвандон дар соҳаи фарҳанг дорои ҳуқуқ ва озодихоанд.

Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиро мувофиқи даъват адо мекунанд, курсантҳои муассисаҳои таълимии харбии тахсилоти касбӣ, тарбиятгирандагони муассисаҳои таълимии тахсилоти миёнаи (пурраи) умумӣ бо барномаи таълимии иловагӣ, ки мақсадаш омодагии харбии шаҳрвандони ба балогат нарасида мебошад, хангоми иштирок кардан дар ҷорабиниҳои пулакии аз ҷониби муассисаҳои фарҳангӣ ва варзишӣ ташкилнамуда аз имтиёзҳо истифода мебаранд. Имтиёзҳои номбурда аз тарафи ҳукуматҳои шаҳрӣ ва ноҳиявӣ муқаррар карда мешаванд.

1. Дар дохили қисмҳои харбӣ хизматчиёни харбӣ аз хизматрасонии китобхона ва толорҳои хониш, *молу мулки* таъиноти маданӣ –равшаннамоӣ, асбобҳои варзишӣ ва ҷиҳозҳо ба тариқи ройгон истифода намуда, кино ва филмҳои видеоӣ тамошо мекунанд. **(КЧТ аз 27.11.14с., § 1152)**

2. Командирон ӯҳдадоранд системаи ҷорабиниҳоро доир ба тарбияи ватандӯстӣ, ахлоқӣ ва зебоипарастии хизматчиёни харбӣ таҳия ва амалӣ намоянд, эҳтиромоти анъанаҳои харбиро ба онҳо омӯзанд, барои инкишофи фаъолияти эҷодӣ шароит фароҳам оваранд.

Моддаи 18. Рафту омад дар наклиёт. Муросилоти почтави

1. Хизматчиёни харбӣ ҳукуки рафту омади ройгон доранд:

- дар наклиёти роҳи оҳан, ҳавоӣ ва автомобилӣ (ба ғайр аз таксӣ) хангоми сафари хизматӣ, вобаста ба гузаштан ба маҳали нави хизмати харбӣ, ба маҳали истифодабарии рухсатии асосӣ (таътилий), рухсатии иловагӣ (як маротиба дар давоми сол) танҳо дар **ху дуди**

Чумхурии Тоҷикистон барои таъабат ва бозгашт ба маҳали истикоматии интиҳобшуда хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ;

(
КЧ
Т аз
02
.
01
.1
8
с., ¶ 1
479
)

- дар ҳамаи навъҳои наклиёти чамъиятӣ: наклиёти шаҳрӣ, наздишаҳрӣ, ва маҳаллӣ новобаста аз шакли моликият (ба ғайр аз таксӣ). Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд, хангоми гузаштан ба маҳали нави хизмати харбӣ ва рухсат шудан аз хизмати харбӣ, инчунин ҳукуки ба тариқи ройгон бурдани то 20 тонна *молу мулки* шахсиро дар контейнерҳо аз маҳали зисти пешина ба маҳали нав бо наклиёти роҳи оҳан, дар чое, ки наклиёти роҳи оҳан мавҷуд нест - бо дигар навъҳои наклиёт (ба ғайр аз наклиёти ҳавоӣ) доранд. Дар ҳолати бурдани *молу мулки*

шаҳсӣ дар вагонҳои алоҳида, бағоч ва фиристодани майдачӯйда ба онҳо харочотҳо амалан пардохта мешаванд, вале на бештар аз кимати ҳамлу накл дар контейнерҳо дар ҳаҷми 20 тонна;

(КЧТ аз 27.11.14с., ¶ 1152)

- дар мошинҳои боркаш ва автобусҳои мусофиркаши қисмҳои ҳарбӣ, ки барои таъмини ҳамлу накли муташаккилонаи хизматчиёни ҳарбӣ ба маҳали хизмати ҳарбӣ ва бозгашт ҷудо шудаанд.

1. Аъзои оилаи хизматчиёни ҳарбӣ, ки хизмати ҳарбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва дар қисми ҳафтуми моддаи 2 Қонуни мазкур зикр ёфтаанд, тибқи асосҳои барои хизматчиёни ҳарбӣ муқарраршуда ҳуқуқи ҳамлу накли ройгонро доранд:

- аз маҳали истикомат ба маҳали хизмати ҳарбии хизматчиҳои ҳарбӣ вобаста бо гузаштани ӯ ба маҳали нави хизмати ҳарбӣ;

- ба маҳали истифодабарии руҳсатӣ ва бозгашт танҳо дар **ҳудуди** Чумҳурии Тоҷикистон;

(КЧТ аз

02

.

01

.1

8

с., § 1

479

)

- хангоми руҳсат шудани хизматчиҳои ҳарбӣ аз хизмати ҳарбӣ, инчунин дар вақти ҳалок (вафот қардани), шудани хизматчиҳои ҳарбӣ - ба маҳали истикомати интиҳобшуда.

Аъзои оилаи хизматчиҳои ҳарбӣ хангоми рафтани ба маҳали зисти интиҳобшуда вобаста бо ҳалок шудани (вафот қардани) хизматчиҳои ҳарбӣ ҳуқуқи ба таври ройгон бурдани то 20 тонна *молу мулки* шахсиро дар контейнерҳо бо нақлиёти роҳи оҳан, дар ҷое, ки нақлиёти роҳи оҳан нест - бо дигар наваҳои нақлиёт (ба ғайр аз нақлиёти ҳавоӣ) доранд. Дар вақти бурдани *молу мулки* шахсӣ дар вағони алоҳида, бағоч ва фиристодани майдаҷӯйдаҳо ба онҳо амалан ҳарҷотҳои пардохт мегарданд, вале на зиёда аз қимати ҳамлу накл дар контейнер дар ҳаҷми 20 тонна. Дар ҳолати ҳалок шудани (вафот қардани) хизматчиҳои ҳарбӣ аъзои оилаи он (вале на зиёда аз се нафар) ба ҳамлу накли ройгон ба маҳали дафн ва бозгашт ҳуқуқ доранд.

(КЧТ аз 27.11.14с., § 1152)

1. Шахси хамрохикунандаи хизматчии харбӣ, ки бо он ба муассисаи тиббӣ ё табобатӣ - фарогатӣ, дар рухсатии беморӣ ба махали зисти интихобшуда хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ меравад, ё ки аъзои оилаи хизматчиёни харбии хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адокунанда, ки ба муассисаҳои тиббӣ ё табобатӣ - фарогатӣ мераванд, агар хамрохикунӣ бо хулосаи комиссияи тиббии харбӣ зарур доништа шуда бошад, ба хамлу накли ройгон ба махали табобат (истифодабарии рухсатӣ), махали зисти интихобшуда ва бозгашт ҳуқуқ дорад.

2. Дар ҳолати бемории вазнини хизматчии харбӣ ду узви оила ё ду хешованди наздики он ҳуқуқи рафту омади ройгонро аз махали истикомати худ то махали қарор доштани бемор ва бозгашт тибқи асосхое, ки барои хизматчии харбӣ муқаррар шудааст, як маротиба хангоми беморӣ танҳо дар **ҳудуди** Чумҳурии Тоҷикистон доранд. **(КЧ**

Т аз

02

.

01

.1

8

с., 1

479

)

3. Афсароне, ки аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, ваъи саломатӣ ё вобаста бо чорабиниҳои ташкилию штатӣ рухсат шудаанд ва мӯҳлати умумии хизмати харбии онҳо бо ҳисоби имтиёзнӯк 20-сол ва зиёд аз онро ташкил мекунад, хангоми мӯҳлати умумии хизмати харбии 25-сола ва зиёда бошад, новобаста аз асосҳои рухсатшавӣ ҳуқуқи рафту омади ройгонро бо наклиёти роҳи оҳан, ҳавой ва автомобилӣ (ба ғайр аз такси) ба табобати статсионарӣ тибқи хулосаи комиссияи тиббии харбӣ ё ба муассисаҳои санаторию фарогатӣ ва беҳдоштӣ (як маротиба дар давоми сол) доранд. Чунин ҳуқуқро прапоршиқҳои аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, ваъи саломатӣ ё вобаста ба чорабиниҳои ташкилию штатӣ рухсатшуда, ки мӯҳлати умумии хизмати харбии онҳо 20 сол ва зиёдаро ташкил мекунад, низ танҳо дар **ҳудуди** Чумҳурии Тоҷикистон доранд. **(КЧТ аз 02.01.18 с., 1479)**

4. Хизматчиёни харбӣ ба харидани чиптаҳо барои худ ва аъзои оилаи худ барои ҳамаи наклиёт бе навбат хангоми рафтан ба сафари хизматӣ, ба махали нави хизмат, хамчунин ба махали истифодабарии рухсатӣ ва бозгашт ҳуқуқ доранд. Ҳамин тариқ, хизматчиёни харбие, ки хизматӣ харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекунанд ва ба сафари хизматӣ фиристода мешаванд, аз ҳуқуқӣ бе навбат брон қардан ва гирифтани ҷой дар меҳмонхона мувофиқи гувоҳномаи сафарӣ истифода менамоянд.

5. Хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофиқи даъват адо менамоянд, ҳуқуқи ба таври ройгон фиристонидани мактубҳои аз қисми харбӣ ирсолшавандаро доранд. Сару либоси шаҳрвандони ба хизмати харбӣ даъватшуда ба воситаи почта ба таври ройгон фиристонида мешавад.

6. Харочоте, ки ба хамлу накли хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсатшуда, аъзои оилаи онҳо ва бо бурдани **молу мулки** шахсӣ бо наклиёти роҳи оҳан, ҳавой ва автомобилӣ (ба ғайр аз такси), чӯдо қардани ҷой дар меҳмонхонаҳо

хангоми фиристонидани хизматчиёни харбӣ ба сафари хизматӣ вобастаанд, аз ҳисоби маблағҳои Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки тибқи қонун дар онҳо хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст) бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешаванд.

(КЧТ аз 27.11.14с., § 1152)

7. Харочоте, ки бо ҳамлу накли хизматчиёни харбӣ дар ҳамаи навъҳои нақлиёти ҷамъиятии шаҳрӣ, наздишаҳрӣ ва маҳаллӣ новобаста аз шакли моликият (ба ғайр аз таксӣ) вобастаанд, имтиёзҳои мувофиқи хизмати почтавӣ дар **ҳудуди** Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизматчиёни харбии дар моддаи мазкур додашуда аз ҳисоби маблағҳои Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон (вазорату идораҳои, ки дар онҳо тибқи қонун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст), пардохт мешаванд.

(
КЧ
Т аз
02
.
01
.1
8
с., § 1
479
)

Моддаи 19. Ҳукуки хизматчиёни харбӣ ба шикоят аз рӯи амали ғайриқонунӣ

1. Хизматчиёни харбӣ ҳукуки ҳимоя намудани ҳуқуқ ва манфиатҳои худро бо роҳи муроҷиат ба суд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон доранд.

2. Қарор ва фаъолияти (бефаъолияти) ғайриқонунии мақомоти идораи харбӣ ва қомандирон метавонад аз ҷониби хизматчиёни харбӣ бо тартиби пешбининамудаи қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, оинномаҳои умумихарбӣ боиси шикоят гардад.

Моддаи 20. Мурофиаи судӣ нисбати хизматчиёни харбӣ ва ҳукуки онҳо барои гирифтани

қўмаки ҳукукӣ. Иҷрои амалиёти нотариалӣ бо иштироки хизматчиёни харбӣ ва аъзои оилаи онҳо

1. Мурофиаи судӣ бо иштироки хизматчиёни харбӣ оид ба парвандаи онҳо, ки дар **ху дуди**

Чумхурии Тоҷикистон хизмати харбиро адо мекунанд, мутобики қонунҳои Чумхурии Тоҷикистон, барои хизматчиёни харбие, ки берун аз ҳудудҳои Чумхурии Тоҷикистон хизмати харбиро адо мекунанд, гайр аз тартиботи умумии муқарраргардида меъёри ҳукуки байналмилалӣ ва шартномаҳои байналмилалӣ эътирофқардаи Чумхурии Тоҷикистон амалӣ гардонида мешаванд.

(
КЧТ аз 02.01.18 с., 1479)

2. Ҳукуки ҳимояи хизматчиёни харбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Чумхурии Тоҷикистон таъмин карда мешавад.

1. Қўмаки ҳукукии ройгон расонида мешавад:

- аз ҷониби мақомоти харбии идоракунӣ ва мақомоти харбии адлия дар ҳудуди ўҳдадорихои хизматиашон ба ҳамаи хизматчиёни харбӣ, шаҳрвандони аз хизмати харбӣ рухсатшуда ва аъзои оилаи онҳо оид ба масъалаҳои вобаста ба гузаштани хизмати харбӣ;

- аз чониби макоми тафтишоти пешакӣ, прокурорҳо, судҳо, ки дар ихтиёрашон парвандаҳои ҷинӣ доранд.

Идораҳои машварати ҳуқуқӣ ва коллегияи адвокатҳо ба хизматчиёни ҳарбӣ, ки хизмати ҳарбиро аз рӯи даъват адо менамоянд, оид ба масъалаҳои адои хизмати ҳарбӣ, инчунин дигар асосҳои муқарраркардаи қонунҳо қўмаки ҳуқуқии роӣгон мерасонанд.

1. Командирони қисмҳои ҳарбӣ ҳамчун шахсони мансабдори ҳокимияти иҷроия амалиёти нотариалиро бо иштироки хизматчиёни ҳарбӣ, шаҳрвандоне, ки ба хизмати ҳарбӣ дохил мешаванд, аъзои оилаи онҳо дар ҳолату тартиби муқаррарнамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон мегузаронанд.

Моддаи 21. Рухсатшавии шаҳрвандон аз хизмати ҳарбӣ ва ҳуқуқи таъминшавӣ бо қор

1. Хизматчиёни ҳарбӣ- шаҳрвандоне, ки хизмати ҳарбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо менамоянд ва ба синни ниҳиӣ дар хизмати ҳарбӣ будан нарасидаанд, аз хизмати ҳарбӣ бе розигии онҳо то пайдо кардани ҳуқуқи гирифтани нафақа аз рӯи собиқаи қор озод карда намешаванд, ба истиснои ҳолатҳои рухсатии пеш аз мӯҳлат, ки Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ўҳдадорӣи умумӣи ҳарбӣ ва хизмати ҳарбӣ» муқаррар намудааст.

2. Агар хизматчиӣи ҳарбӣ, ки хизмати ҳарбиро бо тартиби ихтиёрӣ адо менамояд, аз хизмати ҳарбӣ беасос рухсат шавад, зиёни ба ин муносибат дидаи ў бояд қурра қуброн карда шавад. Товони зиёни маънавиӣ, ки аз ин рухсатшавӣ ба ў расидааст, низ бояд дар асоси изҳори хоҳиши хизматчиӣи ҳарбӣ бо қарори суд дода шавад. Ин қабил хизматчиёни ҳарбӣ ба вазифаи пештараи хизмати ҳарбӣ (бо хоҳиши ҳудаш ба вазифаи баробар, ё вазифаи поёнтар) барқарор намуда, бо ҳама намуди музд ва таъминоте, ки баъди беасос қавоб шуданашон нагирифтаанд, таъмин карда мешаванд. Ин давра ба мӯҳлати умумӣи хизмати ҳарбӣ ва ба мӯҳлате, ки қарои додани унвони навбатӣи ҳарбӣ муайян шудааст, ҳисоб карда мешавад.

3. *Ба хизматчиёни ҳарбӣ ҳангоми аз хизмати ҳарбӣ бо расидан ба синни ниҳиӣ дар хизмати ҳарбӣ будан, ваъи саломатӣи ё вобаста бо қорабиниҳои ташкилии штатӣ*

рухсатшуда кўмакпулии якварта хангоми доштани мўхлати умумии хизмати харбии зерин бо хисоби таквими пардохта мешавад:

- то 5 сол ба андозаи 1 маоши таъминоти пулӣ;

- аз 5 то 10 сол ба андозаи 2 маоши таъминоти пулӣ;

- аз 10 то 20 сол ба андозаи 3 маоши таъминоти пулӣ;

- зиёда аз 20 сол ба андозаи 4 маоши таъминоти пулӣ. (КЧТ аз 1.08.12с., § 885)

Андоза ва тартиби ба шахрвандони аз хизмати харбӣ бо дигар асосҳо рухсатшуда пардохти кўмакпулии яквартаи дар хамин банди модда номбурдари Хукумати Чумхурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Ба хизматчиёни харбӣ-шахрвандон, ки дар давоми хизмати харбӣ бо орден ё унвонҳои фахрии Чумхурии Тоҷикистон сазовор шудаанд андозаи кўмакпулии якварта дар ҳаҷми ду маоши таъминоти пулӣ зиёд карда мешавад.

1. Ба хизматчиёни харбие, ки хизмати харбиरो мувофиқи даъват адо менамоянд, хангоми рухсат шудан аз хизмати харбӣ кўмакпулии якварта баробар ба ду андозаи *нишондиханда барои ҳисобҳо*, ба шахсони, аз ҷумлаи кўдакони ятиммонда ва кўдакони бепарастормонда бошад, ба андозаи панҷ *нишондиханда барои ҳисобҳо* пардохта мешавад.

2. Барои хизматчиёни харбие, ки мувофиқи расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, пурра расидани собикаи хизмати харбӣ, вазъи саломатӣ ё вобаста бо ҷорабинҳои ташкилию штатӣ рухсат шудаанд, ба ҳисобгирии андозаи нафақа аз рӯи маоши пурраи таъминоти пулӣ сурат мегирад. Ҳама гуна маҳдудият оид ба пардохти нафақа манъ аст.

3. Андозаи нафақаи хизматчиёни харбии рухсатшуда ва шахсони тибқи қонунҳо,

дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба монанди хизматчиёни ҳарбӣ нафақа таъиншаванда, ки бо тартиби муқарраршуда барои қор (адои хизмати ҳарбӣ) ба дигар мақомот ё берун аз Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристодашуда бо аъзори хориҷӣ маош мегиранд, аз рӯи маоши муқаррарнамудаи вазифаи штатӣ ишғолкардаи онҳо то фиристодан ба мақомот ё беруни аз Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад.

4. Барои хизматчиёни ҳарбӣ, ки мувофиқи расидан ба синни ниҳиӣ дар хизмати ҳарбӣ будан, ваъи саломатӣ ё вобаста бо қорабиниҳои ташкилию штатӣ бе ҳукуки ба нафақа баромадан руҳсат шудаанд, дар давоми як сол пас аз руҳсат шудан пардохти маош аз рӯи рутбаи ҳарбӣ нигоҳ дошта мешавад.

5. Ба шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ руҳсатшуда ва аъзои оилаи онҳо барои таъмини қор ва таъминоти иҷтимоӣ ҳуқуқҳои зерини иловагӣ муқаррар карда мешавад:

- аз қониби мақомоти ҳадамоти давлатӣ шугли аҳоли дар навбати аввал додани қор дар ташкилотҳои давлатӣ бо назардошти ихтисоси онҳо;

- дар давоми се моҳи пас аз руҳсатшавӣ аз хизмати ҳарбӣ барои шаҳрвандоне, ки то даъват (дохилшавӣ) ба хизмати ҳарбӣ дар ташкилотҳои давлатӣ қор кардаанд, нигоҳ доштани ҳукуки дохилшавӣ ба қор дар ҳамон ташкилотҳо, барои онҳое, ки хизмати ҳарбиро мувофиқи даъват адо мекунанд, (аз қумла афсароне, ки ба хизмати ҳарбӣ даъват шудаанд)- қунин ҳуқуқ ба вазифаи на пастрар аз вазифаи то даъват ба хизмати ҳарбӣ ишғолкардаи онҳо;

- ба ҳисоб гирифтани вақти хизмати ҳарбӣ ба собикаи бефосилаи қор мутобиқи моддаи 10 Қонуни мақкур, агар фосила байни рӯзи руҳсатшавӣ аз хизмати ҳарбӣ ва рӯзи қабул ба қор (дохилшавӣ ба муассисаи таълимӣ) аз як сол зиёд набошад, барои собикадорони амалиёти қангӣ, ки ўҳдадорҳои хизмати ҳарбиро дар шароити ҳолатҳои фавқулодда ва ҳангоми муноқишаҳои мусаллаҳона иҷро кардаанд, шаҳрвандоне, ки мўҳлати умумии хизмати ҳарбиашон бо ҳисоби имтиёз 20-сол ва зиёдаро ташкил қунад, - новобаста аз мўҳлати фосила;

- ҳукуки афзалиятноки мондан ба қоре, ки онҳо аввалин бор дохил шудаанд, ҳангоми ихтисори қормандон;

- таъминоти шаҳрвандоне, ки мувофиқи ваъи саломатӣ ё вобаста ба қорабиниҳои ташкилию штатӣ аз хизмати ҳарбӣ бо ҳукуки гирифтани нафақа руҳсат шудаанд, ба тариқи ройгон гирифтани таҳсилоти қасбӣ бе пардохти стипендия ба онҳо дар давраи

тахсил;

- ба шахрвандоне, ки баъди адои хизмати харбии мувофики даъват рухсатшуда ва ба чои кори пешина кабулшуда додани кўмаки моддӣ бо тартиби муайяннамудаи Хукумати Чумхурии Тоҷикистон барои дар ибтидо ба роҳ мондани кори хоҷагии шахсӣ;

- дар мўҳлати на дертар аз як мохи мурочиати шахрвандони аз хизмати харбӣ рухсатшуда додани чой барои фарзандони онҳо дар муассисаҳои тахсилоти ҳамагонӣ ва тахсилоти томактабӣю истироҳатгоҳҳои тобистонаи бехдоштӣ новобаста аз шакли моликият;

- ба ҳисоб гирифтани вақти хизмати харбӣ ба собикаи хизмати давлатии хизматчии давлатӣ хангоми дохилшавӣ ба кор дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ.

1. Ба модарони танҳои хизматчиёни харбӣ, ки хизмати харбиरो мувофики даъват адо менамоянд, хангоми ихтисори шумора ва штатҳои коргарон ҳукуки афзалиятноки мондан ба кор дода мешавад.

Моддаи 22. Ҳифзи иҷтимоии аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки саробонашонро аз даст додаанд

1. Аъзои оилаи хизматчиёни харбии халокшуда (вафоткарда) ҳукуки нафақа гирифтано дар ҳолати аз даст додани саробон, ки тибқи қонунгузори нафақаи Чумхурии Тоҷикистон таъин ва пардохт мегардад, доранд.

2. Аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки саробонашонро аз даст додаанд, дар ҳолати катъ гардидани муносибатҳои меҳнатии аъзои оила бо ташкилотҳои дахлдор аз манзили истиқоматии ишғолнамудаи онҳо бе ба онҳо хатман додани дигар манзили ободи истиқоматӣ бароварда намешаванд, барои онҳо пас аз ҳалоки (вафоти) хизматчии харбӣ

хукуки бехтар сохтани шароити манзилӣ мутобики конунҳо ва дигар санадҳои меъёрии хукукии Чумхурии Тоҷикистон нигоҳ дошта мешавад.

3. Аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки саробонашонро аз даст додаанд, хукуки имтиёзро ба гирифтани китъаи замин барои сохтмони манзилӣ алохида доранд.

4. Барои аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки дар давраи адои хизмати харбӣ халок шудаанд (вафот кардаанд) ва аъзои оилаи шаҳрвандоне, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо мекарданд, хукук ва гирифтани хонаи истикоматӣ, имтиёзҳо аз рӯи пардохти манзил, хизматрасонии коммуналӣ, ки онҳо то рӯзи халоки (вафоти) хизматчиӣ харбӣ (шаҳрванд), новобаста аз шакли моликият ва мансубияти манзили ишголкарда доштанд, хангоми истикомати онҳо дар хонаҳои маркази гармӣ нашошта бошад, барои дар навбати аввал таъмин намудан бо додани кимати 50% пардохти сӯзишворие, ки дар доираи меъёрҳои барои фурӯш ва ба аҳоли расонидани он муқаррар шудааст, нигоҳ дошта мешавад.

5. Харочотҳои, ки бо додани имтиёзҳо доир ба пардохти майдони умумии бинои истикоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ, гузарондани телефонҳои хонагӣ, ҳаққи истифодабарии онҳо вобастаанд, аз ҳисоби маблағҳои Вазорати мудофиаи Чумхурии Тоҷикистон (вазорату идорасоҳе, ки дар онҳо тибқи конун хизмати харбӣ пешбинӣ гардидааст), пардохт карда мешаванд.

6. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ таъмири асосии хонасое, ки дар онҳо аъзои оилаи хизматчиёни харбии саробонашонро аздастдода истикомат мекунанд, аз ҳисоби маблағҳои бучети маҳалӣ амалӣ мегардонанд.

7. Ба волидайн, ҳамсарон ва кудакони ба балогат нарасидаи хизматчиёни харбие, ки хангоми иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбӣ халок шудаанд (вафот кардаанд), хукуки кӯмаки тиббии роӣгон ва хукуки имтиёзнок ба хизматрасонии иҷтимоӣ дар мақомоти давлатии ҳадамоти иҷтимоӣ дода мешавад.

8. Барои аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки дар давраи адои хизмати харбӣ халок шудаанд (вафот карданд) ва аъзои оилаи шаҳрвандоне, ки хизмати харбиरो бо тартиби ихтиёрӣ адо карда пас аз руҳсат шудан аз хизмати харбӣ бо расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, ваъъи саломатӣ ё вобаста ба ҷорабиниҳои ташкилию штатӣ халок шудаанд (вафот карданд), ба гайр аз имтиёзҳо, қафолат ва ҷубронҳои дар қисмҳои дуҷум-ҷоруми моддаи мазкур зикрӣфта дар давоми як сол аз рӯзи халоки (вафоти) саробон дигар имтиёзҳо, қафолат ва ҷубронҳои, ки онҳо хангоми дар ҳаёт будани хизматчиёни харбии (шаҳрвандони) номбурда истифода мебарданд, нигоҳ дошта мешаванд, агар тибқи конун, дигар санадҳои меъёрии хукукии Чумхурии Тоҷикистон тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

9. Ба аъзои оилаи хизматчиёни харбии хангоми иҷрои ӯҳдадорихои хизмати харбӣ халокшуда (вафоткарда) дар катори имтиёзҳо, қафолатҳо ва ҷубронпулиҳое, ки Конуни мазкур пешбинӣ намудааст, тибқи конунҳо, дигар санадҳои меъёрии хукукии Чумхурии Тоҷикистон ба таври илова дигар имтиёзҳо, қафолатҳо ва ҷубронпулиҳо муқаррар карда мешаванд.

10. Барои ҳамсарони хизматчиёни харбие, ки хангоми адои хизмати харбии бо тартиби ихтиёрӣ ё пас аз расидан ба синни ниҳоии дар хизмати харбӣ будан, ваъъи саломатӣ ё вобаста ба ҷорабиниҳои ташкилию штатӣ аз хизмати харбӣ руҳсат шуда халок шудаанд (вафот кардаанд), мӯҳлати умумии хизмати харбии 20-сола ва зиёда доштанд, имтиёзҳо, қафолатҳо ва ҷубронҳои дар қисмҳои дуҷум-ҷоруми моддаи мазкур номбурда то аз нав ба қайди никоҳ

даромадан нигоҳ дошта мешаванд.

Моддаи 23. Имтиёзҳо, кафолатҳо ва ҷабронҳои иловагӣ ба хизматчиёни харбӣ, ки дар

шароити ҳолатҳои ғавқулӯдда ва хангоми муноқишаҳои мусаллаҳона ӯҳдадорихои

хизмати харбиро иҷро менамоянд ва аъзои оилаи онҳо

1. Ба хизматчиёни харбие, ки ба таври доимӣ ва муваққатан вазифахоро дар шароити ҳолатҳои ғавқулӯдда ва хангоми муноқишаҳои мусаллаҳона иҷро мекунанд, тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон имтиёзҳо, кафолату ҷабронпулиҳои иловагӣ дода мешаванд.

2. Барои аъзои оилаи хизматчиёни харбие, ки хангоми иҷрои вазифа дар шароити ҳолатҳои ғавқулӯдда ва хангоми муноқишаҳои мусаллаҳона ҳалок шудаанд, имтиёзҳо, кафолатҳою ҷабронпулиҳои амалкунандаи нисбати аъзоёни оилаи хизматчиёни харбии дар Ҷанги Бузурги Ватанӣ ҳалокшуда татбиқ мегардад.

БОБИ III.

ӮҲДАДОРӢ ВА МАСЪУЛИЯТИ ХИЗМАТЧИЁНИ ХАРБӢ

Моддаи 24. Ӯхдадории умумӣ

Хифзи истиклолияти давлатӣ ва тамомияти марзии Чумхурии Тоҷикистон, таъмини беҳатарии давлат, баргардонидани хучуми мусаллаҳона, инчунин иҷрои вазифаҳои мутобиқи ӯхдадорихои байналмилалӣ Чумхурии Тоҷикистон моҳияти қарзи ҳарбиро ташкил намуда, хизматчиёни ҳарбиро ӯхдадор менамоянд, ки:

- ба Савганди ҳарбӣ баҳри ба халқ фидокорона хизмат қардан, мардонавор ва моҳирона хифз намудани Ватани худ содик бошанд;

- Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон ва қонунҳои Чумхурии Тоҷикистон, талаботҳои оинномаҳои умумихарбиро қатъиян риоя намуда, фармонҳои командиронро бечунучаро иҷро намоянд; **(КҶТ аз 02.01.18 с., 1479)**

- шаъну шарафи қангии ҳимоякунандагони халқи худ, шарафи рутбаи ҳарбӣ ва рафикони ҳамхизматро нигоҳ доранд;

- маҳорати ҳарбиро тақмил диҳанд, аслиҳа ва техникаи қангиро барои истифодабарӣ дар ҳолати омодагии доимӣ нигоҳ доранд, *молу мулки ҳарбиро хифз намоянд; (КҶТ аз 27.11.14с., 1152)*

- боинтизом ва хушёр бошанд, сирри давлатӣ ва ҳарбиро хифз намоянд;

- усулҳои маъмул ва меъёрҳои ҳуқуқи байналмилалӣ ва шартномаҳои байналмилалӣ аз тарафи Чумхурии Тоҷикистон эътирофқардари риоя намоянд.

Хизматчиёни харбӣ дар ҳолатҳои пешбиниамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ӯҳдадорӣ умумии харбӣ ва хизмати харбӣ» иҷроқунандагони ӯҳдадорӣҳои харбӣ ҳисоб меёбанд.

Моддаи 25. Ӯҳдадорӣҳои вазифавӣ ва махсус

1. Ӯҳдадорӣҳои вазифавӣи хизматчиёни харбӣ ва тартиби иҷрои онҳо тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаҳои умумихарбӣ муайян карда мешаванд.

2. Қомандирон сардорони ягона мебошанд ва дар давраи осоиштаю ҷанг барои омодагии доимии ҷангию сафарбарӣ, иҷрои бомуваффақияти супоришҳои ҷангӣ, омодагии ҷангӣ, тарбия, интизоми харбӣ, тартиботи ҳуқуқӣ, ҳолати маънавию рӯҳии ҳайати шахсӣ ва беҳатарию хизмати харбӣ, ҳолат ва нигоҳдорӣи аслиха, техникаи харбӣ ва *молу мулки харбӣ*, таъминоти моддӣ, техникӣ, молиявӣ, маишӣ ва хизматрасонии тиббӣ ҷавоб медиханд.

3. Хизматчиёни харбие, ки дар навбатдорӣи ҷангӣ (хизмати ҷангӣ), нарядҳои шабонарӯзӣю гарнизонӣ қарор доранд, барои барҳам додани оқибатҳои офатҳои табиӣ, инчунин дигар ҳолатҳои ғавқулӯдда ҷалб шудаанд, ӯҳдадорӣҳои махсусро иҷро мекунанд. Ӯҳдадорӣҳои махсус ва тартиби иҷрои онҳо қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаҳои умумихарбӣ муқаррар мекунанд.

Барои иҷрои ӯҳдадорӣҳои махсус хизматчиёни харбӣ метавонанд ҳуқуқҳои иловагӣ (барои истифодаи аслиха, қувва, пешниҳоди талаботҳои, ки барои иҷроиш хатмианду ва таҳти назорати шахсони муайян мебошанд ва дигар ҳуқуқҳо) гиранд, ки тибқи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва оинномаҳои умумихарбӣ муайян мегарданд.

Моддаи 26. Масъулияти хизматчиёни харбӢ барои ҳукуквайронкуни

1. Хизматчиёни харбӢ вобаста ба хусусият ва вазнинии ҳукуквайронкунии содиршуда ба ҷавобгарии интизомӣ, маъмурӣ, моддӣ, ҳукукии граждани ва ҷиноятӣ кашида мешаванд.

2. Барои рафтори ношоам бо вайрон намудани интизоми харбӢ ё тартиботи ҷамъиятӣ вобастабуда хизматчиёни харбӢ мувофиқи асосҳо ва бо тартиби муайяннамудаи оинномаҳои умумихарбӣ ба ҷавобгарии интизомӣ кашида мешаванд.

Командирон барои аз ҷониби шахсони тобеи онҳо содир гардидани қонунвайронкуниҳо ба ҷавобгарии интизомӣ кашида намешаванд, ба истиснои ҳолатҳои, ки командирон ҷиноятро пинҳон намудаанд, ҳамчунин дар доираи салоҳияти худ доир ба огоҳсозӣ ва пешгирӣ қардани қонунвайронкуниҳои содиршуда ба ҷавобгарӣ кашидани шахсони гунаҳгор ҷораҳои зарурӣ надидаанд.

1. Барои қонунвайронкунии маъмурӣ дар асоси тартиби муайяннамудаи оинномаҳои умумихарбӣ хизматчиёни харбӢ ба ҷавобгарии интизомӣ кашида мешаванд.

2. Барои зарари моддии хангоми иҷроӣ ўҳдадорихои хизмати харбӢ ба давлат расонидашуда хизматчиёни харбӢ бо тартиби муқарраркардаи қонун ба ҷавобгарии моддӣ кашида мешаванд.

3. Барои иҷро накардан, ё нодуруст иҷро намудани ўҳдадорихои пешбинидамудаи қонунҳо, дигар санадҳои меъёрии ҳукукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои зиён ва зарари маънавии расондаи хизматчиёни харбии хангоми иҷроӣ ўҳдадорихои хизмати харбӢ қарорнадошта ба давлат, шахсони воқеию ҳукуқӣ ва дар дигар ҳолатҳои пешбинидамудаи қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳукуқӣ ба ҷавобгарии граждани кашида мешаванд.

Барои содир намудани ҷиноят хизматчиёни харбӢ тибқи Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

Моддаи 27. Дар бораи аз эътибор сокит донистани Конуни Чумхурии Тоҷикистон

«Дар бораи статус ва замонатҳои химояи иҷтимоӣ ва ҳукукии хизматчиёни ҳарбӣ ва аҳли оилаи онҳо»

Конуни Чумхурии Тоҷикистон аз 25 июни соли 1993 «Дар бораи статус ва замонатҳои химояи иҷтимоӣ ва ҳукукии хизматчиёни ҳарбӣ ва аҳли оилаи онҳо» (Аҳбори Шӯрои Олии Чумхурии Тоҷикистон, соли 1993, № 15-16, мод. 348; Аҳбори Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон, соли 2000, № 11, мод. 531; соли 2002, № 4, к. 1, мод. 257; соли 2003, № 12, мод. 687) аз эътибор сокит дониста шавад.

Моддаи 28. Тартиби мавриди амал қарор додани Конуни мазкур

Конуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Чумхурии Тоҷикистон
Ӯ.Раҳмонов

ш. Душанбе, 1 марти соли 2005

№ 90